O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Куч—адолатда

Адолат

Ўзбекистон «Адолат» СДПнинг ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий газетаси

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган · 2000 йил, 28 июль, № 27 (262) · Жума кунлари чиқади · Сотувда эркин нархда

Бугунги сонда:

1-бет: Адолат мезони
2-бет: Фирибгарни «диллер» деди
3-бет: Савдодаги ғавғолар
4-бет: Суд очерки

Иқтисодни эркинлаштириш — фаровонлик пойдевори

АДОЛАТСИЗЛИК-ИСЛОҲОТЛАР ДУШМАНИ

ёки деҳқоннинг меҳнатини тўғри баҳоламаслик ва меҳнатига яраша ҳақ тўламаслик адолат тамойилларининг бузилишига, ислоҳотларни обрўсизлантиришга олиб келади

Ўтган вақт мобайнида саноат ишлаб чиқариш ҳажми 6,2 фоизга, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш 7,1 фоизга ўсди. Пул қадрсизланишининг ўртача ойлик даражаси 1,5 фоизга пасайди. Давлат бюджети 9,8 миллиард сўм профицит билан бажарилди. Экспорт ҳажми сезиларли даражада ошиб, ташқи савдо балансида 162 миллион АҚШ доллари миқдорида ижобий сальдога эришилди.

Олдимизда турган биринчи ва асосий вазифа – бу изчил иқтисодий ўсиш, чуқур таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, ишлаб чиқаришни мукаммаллаштириш ва илғор технологиялар билан қайта қуроллантиришнинг бош шарти бўлган макроиқтисодий ва молиявий барқарорликка эришиш муаммосидир.

Ислом КАРИМОВ

Деҳқончиликда оила пудрати тобора кенг ёйилиб бораётган бўлса-да, хўжаликларнинг ички ҳисобкитобида пудратчиларнинг меҳнати алоҳида қайд этилаётгани йўқ. Бу эса жойларда эскидан қолган текисчилик иллатларининг қайта юз кўрсатишига олиб келмоқда. Деҳқон ўзини ернинг тўла ҳуқуқли эгаси, деб ҳис қилиши ва меҳнат самарасидан тўла баҳраманд бўлиши даркор.

Ўтган ҳафтанинг энг муҳим воқеаларидан бири – бу Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йилнинг биринчи ярим йиллигида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва иқтисодий ислоҳотларнинг боришига бағишланган мажлиси бўлди.

Унда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Вазирлар Кенгаши раислари, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, вазирлик, қўмита, корпорация, концерн, компания, уюшма ва идоралар раҳбарлари қатнашдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов мажлисда маъруза қилди. Маърузани тинглар эканмиз, хаёлдан қуйидаги сатрлар кечди.

Алишер Навоий ўз вақтида шундай деган эди: «Оламнинг бойлиги деҳқонлардан, меҳнат аҳли шодонлиги улардан. Деҳқон ҳар қандай экин экишга қилса ҳаракат – элга ҳам озиқ-овқат етказур, ҳам баракат...»

Ҳа, бободеҳқон ҳамиша ризқ-рўз яратувчиси, бунёдкори бўлиб келган. Аммо турли замонларда деҳқонга муносабат турлича бўлган. Шўролар даврида ҳам унинг елкасига офтоб тегмади, ҳар қанча уринса ҳам меҳнати жарақ-жарақ пул кўрмади...

Бугун эса мустақиллик шарофати ила муносабат ўзгача. Бобо деҳқоннинг елкасига ҳам, кексига узра истиқлол шабодаси тегди, боши узра эрк қуёши нур сочди.

Ҳа, юртбошимиз айтганларидек, деҳқони бой бўлган юрт обод бўлади. Ерни эса ардоқлаган одам асло кам бўлмайди. Ер – бебаҳо бойлик. Ер – юртимизнинг иқтисодий қудратини ошириб, куркига-курк қўшадиган энг асосий манба. Уни ўз эгалари қўлига топшириш эса ўта муҳим масала. Президентимизнинг бу борада олиб бораётган доно сиёсати туфайли ер ҳақиқий эгаларини, бободеҳқонни топмоқда. Деҳқон ўз ерининг ҳақиқий хўжайинига айланмоқда. Ҳаётбахш Фармонлар, узоқни кўзловчи қонунлар боис деҳқонни ижтимоий ҳимояловчи, ишбилармон-тадбиркорни қўллаб-қувватловчи, уларга кенг имкониятлар очиб берувчи омиллар ва ҳуқуқий база вужудга келди.

Мамлакатимизда яхши ишлаб, фойда олаётган қишлоқ хўжалик ширкат корхоналари талайгина. Лекин уларнинг аксариятида пайчиларга дивиденд тўлаш масалалари ҳал этилмаган. Хўжалик ва пудратчилар, фермерлар ўртасида тузилган шартнома мажбуриятлари аксарият хўжаликларда хўжалик раҳбарининг айби билан бажарилмай қолаётир.

Демак, фақат ишлаш ва яна ишлаш, моддий бойлик яратиш зарур.

– Мен Андижон вилояти Марҳамат туманининг Й. Охунбобоев номли жамоа хўжалигидан 10 гектар ер олиб, фермер хўжалиги очган эдим, – дейди Раҳмонов номли фермер хўжалиги бошлиғи Мамажонов ака. - 10 гектар ернинг 4 гектарига «Крошка» навли кузги буғдой экдик. Буни қарангки, ҳосил чунонам бўлди. Ҳар гектаридан 71 центнердан сара уруғлик дон олиб, шундан давлатга 15 тонна маҳсулот сотдик. Қолган ҳосил фермер хўжалиги ривожлантириш учун ишлатилади.

Айни пайтда фермер хўжалигини ташкил этувчи беш нафар ака-ука олти гектар ерга пахта экиб, юксак агротехника қоидалари асосида иш юритмоқда. Бу йил улар шартномадаги 28 центнер ўрнига ҳар гектаридан 50 центнер «оқ олтин» етиштиришмоқчи...

Ҳа, ният – ярим мол, дейдилар. Меҳнат билан эзгулик бирлашса мақсад рўёбга чиқади.

Мамлакатимизда юритилаётган пул-кредит сиёсати ўзининг самарасини бермоқда. Ярим йиллик якунларига кўра, инфляциянинг ўртача ойлик даражаси 1,5 фоизни ташкил этди. Бу кўрсаткич ўтган йили 1,9 фоиз бўлган эди. Марказий банкнинг қайта молиялаш ставкаси йиллик 36 фоиздан 24 фоизга камайди.

Энг қувончлиси, юртимизда бундай эзгу ният билан ёниб яшаб, меҳнат қилиб, меҳнати самарасидан ўзи, қариндош-уруғи, юрти, элини бойитаётган тадбиркор-бободеҳқонлар жуда кўп...

Биздаги шароит, қулай иқлим, ҳосилдор замин дунёнинг ҳеч бир ерида йўқ. Унинг қадрига етмоқ, бугунги тинч, осуда кунимиз, тинч-тотув ҳаётимиз учун шукрона айтмоқ, ҳалол ризқ-рўз топиш йўлида тер тўкмоқ барчамиз учун ҳам қарз, ҳам фарз.

Аммо айрим жойларда ўтказилаётган ислоҳотларнинг кўп ҳолларда деҳқонларга тўла етиб бормаётгани ачинарли ҳолдир, албатта. Мажлисда, **Президентимиз таъкидлаб ўтганларидек, «Деҳқоннинг меҳнатини тўғри баҳоламаслик ва меҳнатига яраша ҳақ тўламаслик адолат тамойилларининг бузилишига, ислоҳотларни обрўсизлантиришга олиб келади».** Минг афсуски, баъзи жойларда қишлоқ хўжалиги соҳасида ишловчи айрим «раҳбар»лар ўз хизмат вазифасини суиистеъмол қилиб, танти ва мард деҳқон ҳақига хиёнат қилиб, уларнинг меҳнати эвазига топилган бойлик ҳисобига ўз чўнтагини қаппайтирмоқчи бўладилар. Биргина мисол. Ўтган йили Пойариқ тумани прокуратураси томонидан умумий назорат тартибида ўтказилган 80 та текширишдан 20 ҳолати бўйича жиноий иш қўзғатилган. Тумандаги «Соҳибкор» жамоа хўжалигида хўжалик билан ижрачилар ўртасида тузилган шартномаларнинг номигагина, хўжакўрсинга тузилганлиги, айниқса, бу тузилган шартномаларнинг маъмурият томонидан тўлиқ бажарилмаслиги оқибатида хўжаликка 4595,340 минг сўмлик зарар етказилган. Хўжаликнинг собиқ раҳбарлари эса 1 миллион 250 минг сўмни ўзлаштириб юборганлар...

Афсуски, ҳаётда бундай салбий ҳоллар учраб туради.

Бугун мамлакатимизда бошоқли дон экинлари етиштириш селекцияси ва агротехнологиясининг ўзига хос мактаби шаклланмоқда, деб айтишга барча асосларимиз бор. Ғалла мустақиллиги учун кураш йилдан йилга кучайиб бормоқда. Бу йил ўтган йилнинг 20 июлига нисбатан 180 минг тонна ғалла кўп тайёрланди.

Сув танқислиги ва қурғоқчиликка қарамасдан, бошоқли дон экинлари ўримйиғими қизғин давом этмоқда. Ҳозиргача, яъни 20 июлгача тахминан 2 миллион 200 минг тонна ғалла тайёрланди. Бу – ўтган йилгидан 180 минг тонна кўпроқдир. Мамлакатимиз иқтисодиётида стратегик экин ҳисобланган пахта ҳам бу йил анча барвақт етилмоқда.

Аммо эл ризқи бўлган ана шу ғаллани талон-торож қилувчи ноинсофларнинг пайдо бўлаётганлиги кишини ташвишлантиради. Чунончи, Ромитан туманидаги бир жамоа хўжалиги омбор мудири ўзининг жавобгарлигида бўлган 1800 килограмм буғдойни шу туманнинг дон қабул қилиш маскани тарозибони ва бошқалар билан жиноий тил бириктириб талон-торож қилган. Охунбобоев туманидаги санацияда бўлган яна бир хўжаликнинг ташқи бошқарувчиси мансаб мавқеидан фойдаланиб, хўжалик омборидан 2 тонна буғдойни ҳар бир килосини 60 сўмдан, жами 120 минг сўмга бир фуқарога сотиб юборган. Ахир бу эл ризқига кўз олайтириш, ўзганинг нонини «туя» қилиш эмасми?!.

Энг ачинарлиси, айрим маҳаллий раҳбарлар, айниқса, хўжалик раҳбарлари қишлоқ хўжалиги бўйича ишлаб чиқилган қонунларни ҳали яхши билмайдилар. Бу ҳақда мажлисда юртбошимиз ҳам, сўзга чиққан Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири Туроб Холтоев ҳам гапириб ўтдилар. Бундай лоқайдлик, бепарволик билан асло келишиб бўлмайди.

Хусусийлаштириш жараёнларини такомиллаштиришга оид чора-тадбирлар дастурини бажариш борасидаги фаолиятимиз ҳам ўз натижасини бермоқда. Хусусан, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва ҳиссадорлик жамиятларига айлантириш соҳасидаги ишлар бирмунча фаоллашди.

Ярим йил мобайнида кўзда тутилган 91 та объект ўрнига амалда 113 та объект хусусийлаштирилди.

Бу борада яна Президентимиз ўгитлари ёдга тушади. **«Барчамизнинг бурчимиз-деҳқонларимизнинг пешона тери, ҳалол меҳнати эвазига етиштирилган бу ҳосилнинг нобуд бўлишига йўл қўймасликдан иборат. Деҳқон ва фермерлар ўзлари етиштирган маҳсулотни тўла-тўкис сота олиши, уларнинг йил бўйи қилган меҳнати, муносиб тақдирланиши учун зарур бўлган барча чора-тадбирларни кўриш лозим».**

Ана шундагина деҳқон ислоҳотларга ишонади ва уларни бор куч-қуввати билан қўллаб-қувватлаб амалга оширади.

«Қисқача айтганда, шу ҳақиқатни яна ва яна такрорлашга тўғри келади – қишлоқда иқтисодий муносабатларни ислоҳ қилиш борасида олиб бораётган ишларимизнинг самараси – кўп жиҳатдан ризқ-рўзимиз бунёдкори бўлган деҳқон ўзини том маънода хўжайин ва мулк эгаси деб ҳис қилишига боғлиқ».

Тўхтамурод ТОШЕВ

Янгиликлар, воқеалар, хабарлар

ЭКСПОРТГА ЙЎЛ ОЧИҚ

Республика Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилда ҳўл мева-сабзавот маҳсулотларини марказлаштирилмаган ҳолда экспорт қилишни кўпайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори хусусий тадбиркорлар, воситачи-тижоратчилар ва айниқса, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштирувчи деҳқонларга айни муддао бўлди, — деди «Туркистон-пресс» мухбирига Республика транспорт прокуратураси умумий назорат бўлимининг бошлиғи, 1-даражали ҳуқуқшунос Бахтиёр Мадумаров. — Мамлакатимизда етиштирилган сабзавот,полиз маҳсулотлари, ҳўл мева ва узумни ўз вақтида четга чиқариб сотишга бел боғлаган ишбилармонлар авваллари талай расмиятчиликка, тушунмовчиликлар билан бирга жиддий муаммоларга ҳам дуч келишди. Бу пешона тери эвазига етиштирилган маҳсулотнинг исроф бўлишига, сифати бузилиб, деҳқон ҳафсаласининг пир бўлишига олиб келарди.

Ушбу қарор деҳқонларимиз етиштирган мўл ҳосилни сотиши йўлидаги сунъий тўсиқларни олиб ташлади. Зеро, унда мева-сабзавот маҳсулотларини сотиш бозорини янада кенгайтириш ва уларни экспортга чиқаришни кўпайтириш, энг аввало етиштирилган маҳсулотларни сотиш учун зарур шароит яратиш асосий мақсад қилиб қўйилди.

Б. Мадумаровнинг таъкидлашича, ҳўл мева-сабзавот маҳсулотлари асосан темир йўл транспорти воситасида ташилиши назарда тутилса, мамлакат темир йўл тизимида қулай шароитлар мавжуд, вагонлар бор. Бу эса йирик миқдорда мева-сабзавотларни олиб чиқиш имконини беради. Бундан ташқари, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» самолётлари ҳам деҳқонларимиз хизматига тайёр.

— Юкни жўнатувчи жисмоний ва юридик шахслар томонидан маҳсулот сертификати кўрсатилган заҳоти божхона ходимлари бир кундан ортиқ бўлмаган муддатда ҳужжатни расмийлаштириб беришлари лозим, — деди Б. Мадумаров, — Ўзбекистон темир йўллари давлат акциядорлик компаниясидаги рефрижиратор вагонлар бирваракайига 36 минг тонна юкни олиб кетиш имкониятига эга. Яна бир муҳим гап, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштирувчилар мабодо ўз маҳсулотларини вақтинча сақлаб туришга хоҳиш билдиришса, бунинг ҳам иложи топилади. Бир йўла 10 минг тонна ҳўл мевани сақлаш имкониятига эга совутилган омборларимиз бўлиб, фақат юк эгалари бу ҳақда жойлардаги станция бошлиқлари номига буюртма берсалар кифоя.

— Ҳукуматимиз қарорида давлат органлари ва идоралар томонидан ҳужжатларни расмийлаштиришнинг белгиланган муддатларига риоя қилиниши, мева-сабзавот маҳсулотларини жўнатиш кечиккан тақдирда, юкни жўнатувчилар кўрган зарарни айбдор шахслардан белгиланган тартибда ундириб олиниши устидан қатъий назоратни таъминлаш юзасидан республика Прокуратурасига, Адлия вазирлигига тавсияномалар берилган бўлиб, бу эса маҳсулотларни истеъмолчиларга сифати бузилмасдан тезроқ етиб боришини таъминлайди, — деди Б. Мадумаров сўзининг якунида.

ФОЙДА КЎПАЯДИ

Қарши туманидаги «Манғит» жамоа хўжалигида чорвачилик сердаромад соҳага айланмоқда. Ўтган йили тармоқдан хўжалик 14 миллион 171 минг сўм соф фойда олди.

Қорамоллар наслини яхшилаш, чорвадорлар манфаатдорлиги оширилаётгани ютуқлар гарови бўлаётир.

Айни пайтда хўжаликда 120 бош сигирнинг ҳар биридан кунига 15-16 литрдан сут олинаяпти. Ҳозиргача хўжалик чорвадорлари давлатга 260 тонна сут, 190 тонна гўшт сотишга эришдилар.

— Хўжалик маъмурияти етиштириладиган маҳсулотни шу ернинг ўзида қайта ишлаш чораларини ҳам кўраяпти. Ҳозир хўжалик ҳисобида ҳар куни 5 тоннагача чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлайдиган кичик мажмуа қуриб битказилди. Етти хил маҳсулот тайёрлашга мўлжалланган ускуналар Россиядан келтирилиб ўрнатилди. Бугун-эрта мажмуада маҳсулот ишлаб чиқариш бошлаб юборилади. Бунинг эвазига 15 нафар фуқаро ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этилади.

— Келгусида бу мажмуа хўжаликка катта иқтисодий фойда келтириши кутилмоқда. Худди шундай кичик мажмуани тумандаги «Ипак йўли» қишлоқ ширкат хўжалигида ҳам барпо этиш режалаштирилаяпти.

Комил САХАТОВ,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

● ЛОНДОН. Буюк Британия полицияси Бирлашган Қироллик ҳудудида махсус рейд ўтказиб, баҳоси 9 миллион АҚШ долларига тенг миқдордаги наркотик моддани мусодара қилди. Операцияда Бельгия, Нидерландия ва Кариб денгизи бўйидаги бир неча мамлакатнинг тегишли органлари ходимлари ҳам иштирок этди.

Буюк Британия ички ишлар вазирлигининг маълумотига кўра, рейд чоғида наркотик моддалари контрабандаси билан шуғулланувчи 7 нафар жиноятчи ҳибсга олинган.

● ПАРИЖ. 31 июль — 4 август кунлари Европа Кенгаши Парламент ассамблеясининг делегацияси расмий ташриф билан Беларусда бўлади. Ташрифдан кўзланган мақсад шу йил 15 октябрда Беларусь парламентига бўлиб ўтадиган сайлов олдидан мамлакатдаги сиёсий вазиятни ўрганишдан иборат.

● ВАШИНГТОН. АҚШ ўз қуролли кучларини ислоҳ қилаётган Словакияга ёрдамни тўхтатмайди. Пентагон раҳбари Уилям Коэн Словакия мудофаа вазири Павол Канис билан учрашув чоғида шундай деди.

Словакиянинг НАТОга аъзо бўлишини тезлаштириш учун ушбу мамлакат қуролли кучларида ислоҳотларни жадаллаштириш керак. Учрашувда томонлар шу масалани муҳокама қилди.

● АЛ-ҚУВАЙТ. Қувайт ва Эрон ҳукуматлари Форс кўрфази сувликларидаги чегараларини қайта белгилаш масаласи бўйича муайян аҳдлашувга эришди. Шу йил сентябрь ойида икки мамлакат ҳукуматлари ўртасида чегараларни қайта белгилаш масаласи бўйича музокаралар бўлиб ўтади. Қувайт нефть вазири Сауд Носир ас-Сабоҳ Эронга ташрифидан сўнг журналистларга шуни маълум қилди.

Вазирнинг таъкидлашича, Теҳронда Қувайтга Эрондан табиий газ узатиш тўғрисида протокол ҳам имзоланган.

● ТЕҲРОН. Эрон президенти Муҳаммад Ҳотамий 2001 йилда ўтказиладиган президент сайловига ўз номзодини қўймоқчи эканлигини билдирди. У бу ҳақда Теҳрон университетида бўлиб ўтган учрашувда айтди.

1997 йилда ўтказилган президент сайловида М. Ҳотамийга сайловчиларнинг 69 фоизи овоз берган эди. Маҳаллий кузатувчилар у бу гал ҳам муваффақият қозонади, деган фикрда.

● ДАМАШҚ. Сурия Президенти Башар Асаднинг қарорига биноан мамлакатда ўнлаб сиёсий маҳбуслар озод этила бошланди. Хабарларга кўра, қамоқхоналардан асосан коммунистлар ҳамда Сурияда тақиқланган «Мусулмон биродарлар» ташкилоти вакиллари бўшатилмоқда.

Раҳбар ва ислоҳот

ҲОКИМ ТАДБИРКОРГА СИРДОШ

Ҳоким этик кийиб дала айлангани чиқибди, деса бригадирдан тортиб, раисгача югуриб қоларди. Ишқилиб сув босган, кўллаган ёки бегона ўт [illegible] қолган бирорта пайкалга кўзи тушмасин, боплаб таъзирингизни беради, деб хавотирга тушишарди. Лекин асли дала кимники? Меҳнатининг меъёрини биладиган, фойда-зарарини тушунадиган деҳқонга назоратчи керакми?

Сувини тараб, чопиғини уддалаб, ҳосилини чамалаб, даромадни кўзлаб юрган миришкор [illegible] хўжаликка ҳам, оиласига ҳам нафъ келтира олади. Ахир кечаги деҳқон бугун мулкдор-ернинг эгаси. Унга ортиқча таъна-дашномларнинг, тарғибот-ташвиқотларнинг кераги йўқ.

Гўзалкентда шундай муҳит ҳукмрон. Раҳбар фермер ёки ширкатчидан камчилик излаш учун эмас, унга ёрдам бериш, кўнглини кўтариш, меҳнатига енгиллик киритиш учун дала айланган чиқади. Шу боис ҳамма жойда уни [illegible] ҳадик, хавотир билан эмас, энг яқин сирдошдек кутиб олишади. Ишонишади. Қабулига ҳам эркин тортинмай кириб бораверишади.

— Туманда 498 та фермер хўжалиги тузилган, — дейди Гўзалкент ҳокими Мухтор Сатторов. — 7 минг гектардан ортиқроқ ер улар ихтиёрида. Фермерлар [illegible] хўжаликларга нисбатан пахта, ғалла, боғ ва сабзавотдан бир ярим баробар кўп ҳосил олишмоқда. Уларда рентабеллик ҳам юқори. Қишлоқ хўжалигида рақобатни шакллантиришнинг энг муҳим шарти [illegible] барчасига бирдек адолатли муносабатда бўлишдир.

Дарвоқе, Гўзалкентда ислоҳотларни амалга оширишда деҳқон, фермер ёки ширкат хўжаликларига бирдек шароит яратилган. Қишлоқда саноатни ривожлантирмоқчи, маиший хизмат ёки қурилишлар доирасини кенгайтирмоқчи бўлган ишбилармонларга ҳам [illegible]. Мақсад туманнинг ҳар томонлама юксалишини таъминлаш, [illegible] қўшишдан иборат.

Гўзалкентда узоқ йиллардан буён ўтган йили биринчи марта давлатга пахта сотиш режаси ортиғи билан уддаланди. Бу йил ҳам ҳаракат чакки эмас. 10 минг гектар майдонда ғўза текис ривожланмоқда. Алишер Навоий номли, «Беш қаҳрамон», Жониқул Юсупов номли ширкат хўжаликлари 35—40 центнердан ҳосил кутишмоқда. [illegible] Мева серob.

Ширкатчига рақобатчи фермерларнинг бунёдкорлигини айтмайсизми? Кучар Худойқулов бошлиқ «Аслиддинхон», Қозоқ Қурбонов саркор бўлган «Машраб» фермер хўжаликлари бу йил ғалладан рекорд ҳосил етиштиришди. Пахтасига ҳавас қиласиз.

Туманда ярим йиллик иқтисодий кўрсаткичлар ижобий ўсиш-ўзгаришлардан далолат бермоқда. Салкам 60 тонна пилла топширилиб режа ортиғи билан уддаланди. Саноатда товар маҳсулоти ишлаб чиқариш 669 миллион сўмликка етди. Бу ўтган йилнинг шу давридагидан тўрт баробар кўп, демак. 28 минг 600 квадрат метр ҳажмида уй-жойлар қурилди. 7,2 километр масофада сув тармоқлари барпо этилди. Мактаблар ва шифо масканларини таъмирлашга катта аҳамият берилмоқда.

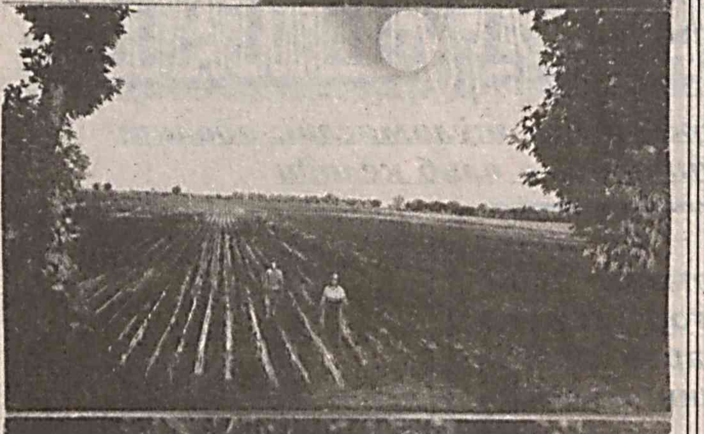

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат» нинг ўз мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. Туман ҳокими Мухтор Сатторов ва ҳокимнинг қишлоқ хўжалиги масалалари бўйича ўринбосари Расул Йўлдошев. 2. Гўзалкентнинг серфайз далалари. 3. «Машъал» ширкат хўжалиги раҳбари Неъмат Ҳамзаев.

Муаллиф олган суратлар.

Бу ҳақда Вазирлар Маҳкамаси мажлисида гапирилган эди

ДЕҲҚОНИ БОЙ БЎЛГАН ЮРТ ОБОД БЎЛАДИ

Яқинда муборак Ҳаж сафари билан Саудия Арабистонида бўлиб қайтган бир дўстимиз билан учрашиб қолдик. Салом-алик, ҳол-аҳвол сўрашишдан сўнг гап нишаби у ердаги об-ҳаво, шарт-шароит, одамларнинг турмуш тарзига бурилди.

Бу мамлакат Худо назар қилган юрт экан, — деди у пиёладаги кўк чойдан хўплаб. — [illegible] Нефть ҳатто одамларнинг томорқаларидан чиқиб ётибди. Унинг заҳиралари чексиз экан. Шунинг ҳисобига у юртдагилар яхши яшашаркан. Пули бўлса бас. Дунёнинг нариги чеккасидан бўлса ҳам, истаган нарсангизни янгилигича келтириш мумкин.

Энг сархил мева-чевалар, ҳатто қулупнайни ҳам кўрдим, дўконларда. [illegible]

[illegible]

— Арабларга Ўзбекистон ҳақида сўзлаб бердингизми?

— Айтганда қандоқ. [illegible]

[illegible] сояларда, гир-гир шабадага юз тутиб ўтириш шундай роҳатки...

— Тўхтанг, тўхтанг, — дедим [illegible]

Уйларимизда сув бор. [illegible]

Биз Кибрай туманидаги «Дурмон» ширкат хўжалиги боғларида бўлганимизда юқоридаги суҳбат ёдимизга тушди. [illegible] туташиб кетган олмазордаги қирмизи олмаларни кўрган киши ҳақиқатан Ўзбекистон Оллоҳ назар қилган юрт эканига тан бермай иложи йўқ.

Ҳақиқатан ҳам хуш ҳавоси, жамики жонзотга жон бағишловчи зилол сувлари, зарраси олтинга тенг тупроғимиз билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. [illegible]

Аммо бизнинг бойлигимиз шугина эмас. Меҳнаткаш, қадоқ-қўл, мард, танти, саховатли одамларимиздир. [illegible]

[illegible]

[illegible] 60 центнердан ғалла етиштиришга муваффақ бўлишди. Шунга яраша даромадлари ҳам баракали бўлди.

Президентимиз Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги маърузасида «Фурсатдан фойдаланиб, мана шу юксак минбардан туриб, барча деҳқонларимизга, [illegible]

[illegible]

[illegible] Биз ҳам уларнинг ишларига, ризқларига барака тилаймиз.

Каримжон РИХСИЕВ,
Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
«Адолат»нинг махсус мухбирлари.

Ажаб савдолар

Фирибгарни «диллер» деди

ҳимояга важ истаб, катта идоранинг кичик раҳбари

Истеъдодли журналист Саҳобиддин Сирожиддиновни республикамиздаги газетхонлар ҳам, қалам соҳиблари ҳам яхши билишади.

Ҳам журналист, ҳам ҳуқуқшунос малакасига эга ҳамкасбимиз қаламидан чиққан «Тунда отилган ўқ», «Тергов-синаш майдони эмас», «Ҳукм оғир эди», «Сопқончи судьялар», «Адашганлар», «Виждоним олдида покман» каби юзлаб ҳуқуқий мавзудаги мақолалар, суд очерклари чоп этилган газета-журналлар қўлма-қўл бўлиб кетганини кўп кўрганмиз.

Саҳобиддин Сирожиддинов қандай мавзуга қўл урмасин, пухта ўрганиб, мулоҳаза, мушоҳада қилиб ёзади. Шу сабабли ҳам мақолаю очерклари далилларга бойлиги, ишончлилиги билан ажралиб туради.

Яқинда Саҳобиддин Сирожиддинов «Адолат» газетасининг шикоятлар билан ишлаш бўлими мудири вазифасида иш бошлади. Қуйида унинг дастлабки мақоласини эътиборингизга ҳавола этамиз.

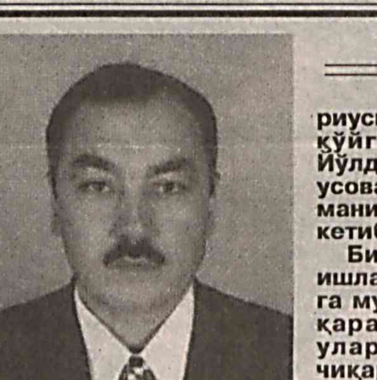

Таҳририятга сочлари оқарган, аллақандай ташвиш ва алам юзларига беаёв ажин тортган, ана шу тилим-тилим ажинлар қатида мингбора азоб бераётган сирли дард ва саргардонлик толиқтирган етмиш ёшлар чамасидаги бир онахон кириб келди.

– Салкам беш йилдан бери сарсонман болам! Кирмаган идорам қолмади. Қайси бирига борсам, «ҳал қиламиз» деб юпатиб жўнатади-ю, шикоятларим сувга чўккан тошдек йўқолади, жавобсиз қолаверади. Бу орада 23 ёшли фарзандимдан айрилдим. Бор-будим, топган-тутганимни суд ижрочиси А. Зоиров билан фирибгар Ғ. Йўлдошевлар талаб битирдилар. Уйимдан ҳам, пулларимдан ҳам жудо бўлиб, уч болам билан бировларнинг уйида омонат яшаб юрибмиз.

Онахоннинг ўкинч ва умид тўла кўзларида ёш, қўлида қатим-қатим ҳужжатлар. Онахон бўлган воқеани аввал оғзаки айтиб, сўнг салкам 30 варақли шикоят, тилхат, Тошкент шаҳар, Акмал Икромов туман судининг 1998 йил 29 апрел ва 2000 йил 10 март қарорларидан нусхалар ҳамда ишга алоқадор бошқа талай ҳужжатларни қолдириб, дардманд чиқиб кетди. Чиқиб кета туриб: «Болам, бор умидим сизлардан», деди ишонқирамагандек.

Барча ҳужжатларни кунт билан ўрганиб чиқдим. Даҳшат. Бунчалар адолатсизлик! Акмал Икромов туман судининг судьяси Фарҳод Шукуров, шу суд ижрочиси Акмал Зоиров ва «диллер» Ғулом Йўлдошев, Ғ. Йўлдошев қўлида «қўғирчоқ» бўлиб қолган ночор Лариса Белоусоваларнинг кирдикорлари ҳақида гапиришдан аввал онахон Флюра Қосимова ёзган 18 бетлик аризанинг қисқача мазмуни билан таништирсак.

«Турмуш ўртоғим эрта қазо қилди. Ундан 2 ўғил, 1 қиз менга ёдгор [illegible] мунча маблағ жамғариб қўйган эдик. Аммо унга болаларининг орзу-ҳавасини кўриш насиб этмади.

Халқимизда ётиб есанг, тоғ ҳам чидамайди, деган аччиқ нақл бор. Биз ҳам борини еб битирмай, бир сўмга бир сўм қўшиш учун Президентимиз яратиб берган имкониятдан фойдаланиб, тижоратга қўл урдик. Ёмон бўлмади. Мен ҳам ота, ҳам она бўлиб, ўғилларимни уйлантириш, уларнинг ҳар бирига алоҳида-алоҳида уй-жой қилиш орзу-ҳавасида тийинни тежаб, сўмни ғамладим.

Болаларимнинг учталаси «Ипподром» бозорида ишлаб яхши топишарди. Бироқ ҳар куни Юнусободдан «Ипподром»га қатнаш уларни анча толиқтириб қўйди. Шунинг учун болаларим билан келишиб, 1996 йил август ойларида Юнусободдаги яшаб турган уйимизни сотиб, «Ипподром»га яқинроқ жойдан уй олишга қарор қилдик. Ҳамма ғалва шундан бошланди.

Уй-жой олди-сотди бозорида воситачи Ғулом Йўлдошев билан танишиб қолдим. У: «Онахон, ғам еманг, сизга анча арзон ва «Ипподром»га жуда яқин жойдан – Алгоритм мавзесидан 2 хонали уй топиб бераман. Юнусободдаги уйингизни беш минг долларга пулласангиз, Алгоритмдан ўзим 2800 долларга 2 хонали уй олиб бераман, қолгани сизга фойда, менга эса 300 доллар берсангиз етади. Ҳизматимга розиман, дуо қилиб юрсангиз бўлди», деди.

Унинг бу муомаласига лаққа тушиб, домига илинганимни билмай қолибман. Хуллас, қизим Гулнора билан Ғ. Йўлдошев таклиф этган Алгоритм даҳаси, Х. Турсунқулов кўчасидаги 163-уй, 2-хонадонни бориб кўрдик, маъқул тушди. Ғ. Йўлдошев уй эгаси Лариса Белоусова билан яқиндан таништирди. Уй нархини келишдик. Л. Бе[illegible]

тегишли Чилонзор массивининг 30-даҳаси, 29-уй, 40-хонадонида яшар экан. Ҳаммамиз келишиб олдик. Биз Юнусободдаги уйимизни 5.500 долларга сотдик. 1996 йил 11 сентябрда норасмий уй олди-сотди шартномасини туздик. Биз шу куниёқ 163-уй, 2-хонадонга кўчиб кирдик. Л. Белоусова 2800 долларни, Ғ. Йўлдошев эса 300 долларни қуртдек санаб олишди. Л. Белоусова биздан пул олгани ҳақида тилхат берди. Биз ҳаммамиз жуда иноқлашиб кетдик. Шу икки йил орасида Ғ. Йўлдошев худди ўз ўғлимдек уйимизга бемалол кириб-чиқиб юрди. Бироқ уйни қонуний расмийлаштириш уларни хаёлига ҳам келмасди. Биз бир неча бор бу ҳақда эслатдик. Улар бу хонадон ҳали хусусийлаштирилмаганлигини, шунинг учун бироз кутиш кераклигини айтишди. «Бемалол яшайверинглар, шу уй сизларники, биз тониб ҳам кетмаймиз, қочиб ҳам кетмаймиз, албатта расмийлаштириб берамиз», деди Ғ. Йўлдошев. Биз кутдик, уларга ишониб 1998 йилгача яшадик, бу орада уйни ремонт ҳам қилиб олдик. Аммо бу уйнинг қонуний олди-сотди ҳужжати бўлмагач, биз прописка қилолмадик.

Яна Ғ. Йўлдошев билан Л. Белоусовалардан уйни расмийлаштириб беришни талаб қилдик. Шунда Ғ. Йўлдошев бизни ўзининг [illegible]

[illegible] риусга ҳам 9900 сўм тўлаб қўйган бўлсак-да, Ғ. Йўлдошев билан Л. Белоусовалар қонуний шартномани тузмай, жаҳл билан кетиб қолишди.

Биз аввал туман ички ишлар бўлимига, сўнг судга мурожаат қилдик. Буни қарангки, айни пайтда улар ҳам бизни уйдан чиқаришни сўраб, судга мурожаат қилишибди. Ёқамизни ушлаб қолдик.

А. Икромов туман судининг судьяси Фарҳод Шукуров бизнинг даъволаримизни бир пулга олмай, ишни бир томонлама ўрганиб, уларнинг даъвосини қаноатлантирди. Суд қарори чиқиши биланоқ суд ижрочиси Акмал Зоиров худди шуни кутиб тургандек ишга киришиб кетди. Шу кезлари мен қон қуйиш касалхонасида даволанаётган ўғлим Рифқат Қосимов олдида эдим. А. Зоиров бизни тезроқ уйни бўшатишимизни талаб қилди.

Қизим Гулнора билан кичик ўғлим Фарҳод уйдаги нарсаларимизни йиғиштирмоқчи бўлса, А. Зоиров уларни уйга яқинлаштирмаган. Воситачи Ғ. Йўлдошев эса келиб уйнинг эшигини бузиб кириб, ўзи топиб келган юк машинасига бизнинг барча мол-мулкларимизни, уйдаги бор пулларимиз, қимматбаҳо буюмларимизни босқинчилик ва ошкора ўғирлик билан ўз уйига олиб кетган. Суд ижрочиси А. Зоиров эса бизнинг ҳақ-ҳуқуқларимизни поймол, қонунни оёқости қилиб, талончиликка шароит яратиб берган. Бу мусибатни эшитган ўғлим кўтаролмай касалхонада вафот этди. Биз уни сўнгги йўлга бировнинг уйидан кузатиб қўйдик.

Шу кундан буён биз квартирама-квартира сарсон юрибмиз. На уйимиз бор, на мол, на пулимиз ва на пропискамиз бор. Мен уларнинг фирибгарлиги туфайли [illegible] на боғчага жойлаштирамиз, на касалхонага кўрсата оламиз.

Тўрт киши пропискасиз, ишсиз, маошсиз, юрибмиз. На суд, на прокуратура ва на бошқа идоралар бизнинг оҳимизни эшитади. Чунки бор-будидан айрилиб, бир тийинсиз кўчада қолган биздек нотавонларга ким ҳам қулоқ соларди? Уларнинг эса ҳамма жойда танишбилишлари бор, жарақ-жарақ ҳаромдан топган пуллари сероб.

Биз шу тўрт йилдан бери ўз қўлимиз билан уй учун санаб берган 3100 долларимизни, уйнинг ремонтига сарфлаган 269 минг 374 сўмни, 1998 йил 25 сентябрда Ғ. Йўлдошев билан А. Зоиров талаб кетган буюм ва пулларимизни ололмай, қашшоқ ҳолга келиб қолдик.

Мен 60 ёшимда яна ўн йилга қаридим, касалманд бўлиб қолдим. Икки болам ҳозир пул топиш учун бировларнинг уйини тозалаб, кирини ва машинасини ювиб, егулигимиз учун пул топиб келмоқда. Бизни шу кўйга солган кимсаларга ким қонуний чора кўради, ким жазолайди? Ёки бизнинг қонунларимиз, ҳуқуқ ҳимоячиларимиз шунчалик бўшми?

Мен «диллер» Ғ. Йўлдошевга, қонунни оёқсоти қилаётган судья Ф. Шукуровга, суд ижрочиси А. Зоировга қаттиқ қонуний жазо берилишини талаб қиламан. Токи бу уюшган тўда мен каби одамларни шу йўл билан қон қақшатмасин».

Масалага шу ерда нуқта қўйсак ҳам бўларди. Бироқ била туриб, ярани газак олдирган туман суди судьяси Фарҳод Шукуров имзо қўйган Қосимоваларни уйдан чиқариш тўғрисидаги ҳал қилув қарорига баҳо беришни Республика Олий суди ихтиёрига ҳавола этиб, ижрочи А. Зоировнинг фаолиятига ва воситачи Ғ. [illegible] воситачими ёки фирибгарми? Агар уни софдил воситачи десак, у нега Алгоритм массиви, Х. Турсунқулов кўчасидаги 163-уй, 2-хонадон эгаси Лариса Белоусовани аввалдан ўзига тегишли бўлган Чилонзор массивининг 30-даҳаси, 29-уй, 40-хонадонига кўчириб ўтказиб қўйди. Аслида Чилонзор массивининг 30-даҳаси, 29-уй, 40-хонадон Убайдуллаев деган кишига тегишли эди. Бу уй қандай қилиб Ғулом Йўлдошевга ўтиб қолди? Бу масала тегишли органлар томонидан жиддий ўрганилиши лозим. Боз устига Ғ. Йўлдошев Х. Турсунқулов кўчаси, 163-уйнинг 2-хонадони ҳали Л. Белоусова номига хусусийлаштирилмаганлигини аниқ билса-да, ноқонуний – алдов йўли билан Қосимоваларга 2800 АҚШ долларига пуллаб, хизмат ҳақи учун 300 АҚШ долларини қуртдек санаб олди. Уйнинг олди-сотди ҳужжатларини қонуний расмийлаштиришни эса атайлаб пайсалга солди. Пайсалга солиш эса Қосимоваларнинг ишончига кириб, уларнинг 3100 АҚШ долларини истаганча «айлантириб» юришлари учун энг қулай усул эди. Шундай қилиб, Ғ. Йўлдошев Қосимоваларнинг иқтисодий «бақувват»лигини пайқагач, уларга ўзини янада яқинроқ ола бошлади. Қосимовалар хонадонининг соҳибларидан бирига айланди. Уйнинг қаерида нима борлигигача яхши биларди. Бошида Қосимовалар чиндан ҳам Ғ. Йўлдошевни ўз оила аъзоларидек кўришарди. Шунинг учун ундан ҳеч нимани яширишмасди.

Уйнинг қонуний расмийлаштирилмаслиги эса тижоратчи опа-уканинг ишига, кекса Флюра Қосимованинг қарилик нафақасини олишига, 5 ёшлик набирасини врачларга кўрсатишга салбий таъсир кўрсата бошлади. Оқибатда улар расмийлаштиришни жиддийроқ талаб қилиб, туман ички ишлар бўлимига ариза ёзишади. Устаси фаранг Ғ. Йўлдошев билан Л. Белоусовалар ҳам қараб туришмади. Улар ҳам [illegible]

Фарҳод Шукуров эса ишни бир томонлама кўриб, Қосимовалар келтирган қатор асосли далилларни – уйга 2800 АҚШ доллари тўлаганини, шу уйда 2 йил яшаб, уйни таъмир қилганлигини, Л. Белоусова уйни сотиб, 2800 АҚШ доллари олганлиги ҳақида берган тилхатини ва бошқа далилларни эътиборга олмай, Белоусовалар даъвосини қаноатлантиради. Пихини ёрган Ғ. Йўлдошев буни олдиндан биларди. Расман қараганда Қосимоваларни уйдан чиқарилиши мутлоқ табиий, синовдан ўтган услуб.

Аммо улар ютадиган яна бир «қонун қолипидаги» қоида бор. Бу доллар масаласи. Ғ. Йўлдошев билан Л. Белоусовалар доллар қора бозорда қанча бўлишидан қатъий назар, суд барибир нақд долларни эмас, балки унинг қийматини давлат курсида ундириб бериш ҳақида қарор чиқаришини олдиндан билишарди.

1998 йил 7 апрель ҳисобига кўра давлат курсида 1 АҚШ доллари 84 сўм 92 тийинни ташкил этгани ҳолда судья Ф. Шукуров ўзининг ҳал қилув қарорида бу суммани (2800 АҚШ долларини) негадир 1996 йил сентябрдаги давлат курсида ҳисоблаб 110 минг 880 сўм деб кўрсатган. Бу соддаликми ёки ўзига хос усталикми? Бу даврда 1 АҚШ доллари қора бозорда ўртача 200 сўмни ташкил этганда ҳам 3100 АҚШ доллари қанча бўлишини ҳисоблаш учун математикани билиш шарт эмас.

Нима бўлганда ҳам Л. Белоусова билан Ғ. Йўлдошевлар судья Ф. Шукуров «ижросида» Қосимоваларни қаттиқ қон қақшатдилар. Судья Ф. Шукуров Ғ. Йўлдошев билан Л. Белоусовалар ўзлаштириб кетган бу суммани Қосимоваларга ундириб бериш у ёқда турсин, ҳатто бу сумма берилганига ҳам шубҳа билан қараган эди.

Акмал Икромов туман судида диёнатли судьялар, виждони пок ижрочилар кам эмас. Судья Ф. Шукуров унутган бу масалани судья Гребешкова унутмади. У кеч бўлса-да, 2000 йил 10 март куни чиқарган ҳал қилув қарорида Л. Белоусова уй учун Қосимовалардан нақд 2800 АҚШ доллари олганлигини рад этиб бўлмас далиллар билан исботлаб берди. Бундан ташқари судья Гребешкова Қосимовалар уй ремонти учун сарфлаган 269 минг 374 сўмни, 2800 АҚШ долларини 2000 йил 9 март ҳисобига кўра давлат курсида 217 сўм 15 тийиндан ҳисоблаб, 608 минг 20 сўмни, етказган маънавий зиён учун 300 минг сўм, жами бўлиб 1 миллион 177 минг 394 сўмни ундириб берилиши ҳақида ҳал қилув қарори чиқарди. Бу қарордан [illegible]

Шу ўринда яна 2 йил ортга қайтсак: Қосимоваларни уйдан чиқариш тўғрисидаги 1998 йил 29 апрел қарорининг ижросини Акмал Зоиров янгича, ўзига хос услубда бажарган эди, яъни Қосимоваларни уйдан чиқариш чоғида уларга тегишли бўлган барча мол-мулк зиён-заҳматсиз ўз эгасига топширилиши шарт эди. Бу қонун талаби. Аммо А. Зоиров ундай қилмади. У мулк эгаларини ўз мулки яқинига ҳам йўлатмай, Ғ. Йўлдошевга қўшқўллаб топширди.

Қизиқ, Ғ. Йўлдошев Қосимоваларни уйдан чиқариш ишига нега аралашиб қолди, А. Зоиров қонунни оёқости қилиб мулкни Қосимоваларнинг ўзига эмас, нега Ғ. Йўлдошевга бериб юборди, деган ҳақли савол туғилади.

Мақоламиз бошида Ғ. Йўлдошев диёнатли воситачими ёки фирибгарми, деган савол ҳам қўйган эдик. Эътибор берган бўлсангиз, онахон Флюра Қосимованинг шикоят хатида «Биз Ғ. Йўлдошев билан тезда иноқлашиб кетдик, у худди ўз ўғлимдек ўзини яқин оларди», деган сатрлар бор эди. Энди мушоҳада қилайлик. Ғ. Йўлдошев Қосимовалар хонадонида нималар борлигини яхши билгани сир эмас. Боз устига бу «бақувват» хонадонлардан эканлигини ҳам эслатиб ўтган эдик. Шу ўринда Ф. Қосимова шикоят хатида келтирган яна бир далилга эътиборингизни тортамиз. **«Мен Йўлдошев олиб кетган мебелларимга, гиламлару кўрпа-тўшакларга ачинмайман, аммо қизларимга, келинларим ва ўғилларимга йиллаб йиғиб келаётган бир неча миллион сўмлик қимматбаҳо буюмларимга ачинаман қизим ва келинларимга атаб олиб қўйган бу тақинчоқларнинг ҳаммаси тоза тилладан эди».**

Табиийки, бунча бойлик нафақат Ғ. Йўлдошевнинг, балки унинг бу ноқонуний хатти-ҳаракатларига имконият яратиб бераётган турли табақадаги «оқахон»ларининг ҳам кўзларини ўйнатиши ҳеч гап эмас.

Мана энди масала анча ойдинлашгандир. Зукко газетхонларимиз Ғ. Йўлдошев Қосимовалар атрофида нега бунчалар гирдикапалак бўлганлигини, А. Зоиров эса Ғ. Йўлдошевнинг атрофида нега парвоналигини, айрим юқори мартабали кишилар нега ҳар иккаласини ҳимоясига олаётганлигини сезгандир. Биз ҳам аввалига бунга ишониб, гоҳ ишонмадик. Аммо бу чигал ишнинг ечимини топишда қилни қирқ ёргувчи мутахассислар – Республика ҳуқуқ-тартибот идоралари адолатни қарор топтирадилар деб умид қиламиз.

Саҳобиддин СИРОЖИДДИНОВ,
«Адолат» газетасининг шикоятлар билан ишлаш бўлими мудири.

● *Халқ оғзаки ижоди*

АМИР ТЕМУРНИНГ НАБИРАСИГА НАСИҲАТИ

(«Темур ва Боязид» достонидан)

Алқисса, Темурбек ҳам дафъа ҳам Муҳаммадни қаршисига чорлаб, келган бекларга жавоб айлади. Амирдан узоқлашган беклар ҳар хил фикрга бордилар. «Нимага ҳар доим Амир Муҳаммадни ёлғиз олиб қолиб, бошқаларга жавоб беради? Муҳаммад барча фарзандлари-ю, бекларидан аъломи ёки донишманд? Ҳар сафар кенгашда набирасининг фикрини маъқуллайди?» деб пичирлашаверишди.

Бу гапни эшитган Иоктоз «Туяр ошни кўз танийди. Амир доимо кулнинг остидаги чўғни эъзозлаб, уни оловлантирди, чунки чўғ инсонга иссиқлик ва ёруғлик беради. Кулни қанчалик чўғга ўрасанг, у ўз қимматини йўқотган бўлади. Шунинг учун Амирга саксон туя кулдан нима наф? Бундай пайтда одамдан бошқа неча хиллиги билиниб қолади. Одамдаги ақл ва фикр, унинг қанчалик оғир тош босиши мана шундай мулоҳазали кенгашда қадр ва қимматини юз чандон оширади, беклар», — деди овозини пасайтириб. Қорувли гапга қаршилик бўлмас, дегандаридек ҳамма беклар ўз гўшаларига жимгина тарқаб кетдилар.

Темурбек Муҳаммадни ўтиришга таклиф қилди. У тиззалаб, муллабачалар каби бобосининг қаршисига чўкди. Темурбек набирасига «Кўнглим сенинг маслаҳатингга бир юмшади. Кел-э, болам сенга бир насиҳат айлайин», — деб сўзлаётган жойи:

**Агар билсанг дунё ўтар бошма-бош,
Ғам туғилар кўзинг ёнгар солиб ёш.
Онани ой билгин, отани қуёш,
Отанг турган томнинг устига чиқма.**

**Ёшликда ҳар кунинг ўтар мастона,
Ҳар бир даҳликда битта достона,
Отанг азиз бўлса, онанг остона,
Остона тошининг устига чиқма.**

**Донолар ишини доим зўр қилар,
Яхши фарзанд онасин ҳур қилар,
Нонни хор айласа кўзни кўр қилар,
Буғдой донасининг устига чиқма.**

**Беморни кўрганда ҳолини сўра,
Мард бўлсанг ғарибнинг кунига яра,
Сафарга жўнасанг отингга қара,
Йўлдошинг синамай сафарга чиқма.**

**Бир хилга кўринсанг хандон кулади,
Кўзинг пана бўлса ғийбат қилади.
Сирингни билдирсанг бетга солади,
Бемурод инсоннинг олдига чиқма.**

**Ховарга сочмагин олтин-заррингни,
Дўстларга сарф қилгин ҳарна борингни.
Бесабаб хўрлама севган ёрингни,
Ёрингни ёмон дер кўчага чиқма.**

**Ҳамсоя ранжиса, фикр кетди де,
Сирларинг фош бўлиб, элга етди де.
Менга зулмини тошдай отди де,
Ҳамсоя бақирса қошига чиқма.**

**Ҳар инсон туғилур пушмон бўлмасин,
Қорага отсинда эрта ўлмасин,
Сен учун бировнинг гули сўлмасин,
Ҳар қачон зулмнинг устига чиқма.**

**Ҳар бир ҳаракатнинг вақти бўлади,
Сабрнинг олтиндек тахти бўлади,
Моҳир созанданинг сахти бўлади,
Ҳунарни билмасдан майдонга чиқма.**

**Инсонни хўрлама, қадрини бил,
Яхшилар ҳимматин бир умрга қил,
Ёмоннинг бағрини фикринг билан тил,
Шайтонга ушланиб қўлига чиқма.**

**Миннатли ошдир бил, заҳардан ёмон,
Заҳарни еганлар қолмагай омон,
Ёмоннинг келиши вишандан ёмон,
Бош эгиб, шунқорим даврадан чиқма.**

Алқисса, Муҳаммад «қуллуқ» деб бобосига бошини эгди. Шунда Амир унинг бошини силаб, отасининг умрини ҳам унга тилаб, деди: «Муҳаммад болам, миннатли ош, миннатли иш, миннатли яхшилик азроилдан минг марта ёмон. Мана сенга бир ривоят айлайин. Кулнардан бир кун авлоди зўр эшон муридларининг меҳмонга келибди. Шу жойнинг бойи «Эшоним, пирим!» деб жойбунга, туя назр қилибди. Ҳамма муридлар топганини назр қила бошлади. Бир камбағал иш қуроли чўт (теша) назр қилса, ҳалиги эшон камбағални чин меҳри билан узундан-узоқ дуо қилибди. Буни кўриб турган бой: «Мен туя назр қилсам, эшон менга икки сурани ўқиб дуо берди, бу камбағалнинг арзимас чўтига узоқ дуо қилди», деб кўнглидан ўтказибди. Ҳамма уй-уйига тарқалгач, бой ўз фикрини эшонга баён қилса, эшон «Бўлмаса чўтни туянинг устига қўйиб уни жойидан турғиз» дебди. Эшоннинг айтганлари бажарилибди. Устига чўт қўйилган туя жойидан турмоқчи бўлиб қаттиқ бир ҳаракат қилган экан, бели синиб кетибди. Бой ҳайрон қолиб ёқа ушлабди. Шунда эшон «Кўрдингми, бой! Камбағал чўтини чин дилдан назр қилди, сен эса туя назр қилганингни миннат қилдинг. Миннат қилган туянгнинг қуввати бир чўтни кўтара олмади», деб, чўтни олиб бойнинг уйидан жўнаб кетибди. Бой эса ажойиблигини билиб, уятга ботиб қолаверибди. Шунинг учун ишингни бировга миннат қилма ва биров сенга ишини миннат қила бошладими, уни ўзингдан узоқлаштир».

Айтувчи Қаҳҳор бахши ҚОДИР ўғли.
Ёзиб олиб, тайёрловчи Абдиолим ЭРГАШ ўғли.

Савдодаги ғавғолар

ҲАРОМ ЧАНГАЛЛИ «ЧАҚҚОНЛАР»

Текин даромад асал аралаштирилган заҳарга ўхшайди. Ҳаромдан келган бойлик киши бошига бир кунмас бир кун ғам андуҳ келтиради. Қинғирдан топган-тутганлари буюрмайди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 14 декабрдаги «Республикада савдони эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори талабларини бажарилиши айрим вилоятларда қониқарсиз аҳволда экани ташвишлидир. Ҳукумат аҳолини саккиз турдаги кундалик эҳтиёж моллари билан узлуксиз таъминлаш борасида жуда катта эътибор бераётган бир пайтда савдо пештахталарида ушбу товарлар тўлиқ эмаслиги етмаганидек, мавжудларини талон-тарож қилаётган ҳаром чангалли чаққонлар учраб турганига нима дейсиз?!

Жорий йилнинг олти ойи давомида Республика прокуратураси органлари томонидан ўтказилган текширишлар натижаси ва қонунчилик аҳволи ҳақидаги маълумотлар таҳлили айрим ҳокимликлар ва савдо корхоналари раҳбар ходимларининг ўз хизмат вазифаларига масъулиятсизлик билан қараётганини кўрсатмоқда. Натижада эҳтиёж молларини қидириб аҳоли сарсон бўлаётир. Айниқса ун маҳсулотлари билан таъминлашда сезиларли узилишлар бор. Эҳтиёжга нисбатан ун маҳсулотлари Қорақалпоғистон Республикасида 12729, Наманган вилоятида 29965, Сурхондарё вилоятида 17551, Самарқанд вилоятида эса 14332 тонна кам олинган.

Бу соҳадаги қонунбузилишлар юзасидан жорий йилнинг олти ойида прокурорлар томонидан бир юз ўнта жиноят ишлари қўзғатилган. Жиноят ишларининг 52 таси бу турдаги маҳсулотларни талон-тарож қилиш, 28 таси харидорлар ҳақидан уриб қолиш, қолган 30 таси мансабни суиистеъмол қилиш ёки савдо қоидаларини бошқача усулда бузиш каби жиноий ҳаракатлар юзасидан қўзғатилган.

Қорақалпоғистон Республикаси Чимбой туманидаги шартнома асосида аҳолига саккиз турдаги кундалик эҳтиёж маҳсулотлари сотиш мажбуриятини олган «Сарвиноз» фирма дўкони мудири М. Тошбоев шу мақсадлар учун ажратилган 1 миллион 367 минг сўмлик пахта ёғини талон-тарож қилганлик факти бўйича унга нисбатан жиноят иши қўзғатилганди. «Текин томоқ тешиб чиқар» деганларидек, М. Тошбоев иснодга қолди, номи қора бўлди. У суд ҳукми билан беш йилга озодликдан маҳрум этилди.

Бир қатор вилоятларда савдо дўконларида аҳолига сотиш ва маҳсулот ишлаб чиқариш учун ажратилган ун маҳсулотлари мақсадсиз ишлатилишига йўл қўйилмоқда. Сурхондарё вилояти прокуратураси томонидан Термиз шаҳридаги «Жайҳун» савдо акциядорлик жамиятига қарашли дўконларида июнь ойида текшириш ўтказилганида идоравий назорат ва талабчанликнинг сусайтириб юборилганлиги туфайли аҳолига савдо хизмати кўрсатишда қатор қонунбузилишлар содир этилган.

«Жайҳун» савдо акциядорлик жамиятига қарашли 41-сонли дўкон сотувчиси Ж. Узоқовга, 23-сонли дўкон сотувчиси Б. Шариповга, 2-сонли дўкон сотувчиси Б. Хаттакиевага, 10-сонли дўкон сотувчиси Н. Умаровага, 43-сонли дўкон мудири Д. Раҳмановага нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 167-моддаси билан жиноят ишлари қўзғатилди. Вилоят прокурорининг жорий йилнинг 17 июнидаги «Жайҳун» савдо акциядорлик жамияти бошқаруви раиси С. Каримовга нисбатан интизомий ҳуқуқбузарликка доир иш қўзғатиш тўғрисидаги қарорига кўра у эгаллаб турган лавозимидан озод этилди.

Фарғона вилоятида ҳам талайгина қинғир ишларнинг сири фош этилди. Бағдод тумани дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш корхонасига қарашли дўкон мудири лавозимида ишлаган Ж. Аҳмедов тўрт тонна ун маҳсулотларини аҳолига сотмай келганлиги аниқланиб, унга нисбатан жорий йилнинг 10 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 205-моддаси 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилди. Бувайда туманидаги макарон ишлаб чиқариш цехи бошлиғи А. Улуғов ҳам олғирлардан чиқиб қолди. У 4 тонна-ю 995 килограмм уннинг ҳар қопини 4200 сўмдан аҳолига сотиб юборади. Қинғир ишини яшириш учун акциядорлик жамиятига қарашли 3-сонли дўкон мудири З. Сулаймоновага макарон маҳсулотлари берилганлиги ҳақида сохта ҳужжат тайёрлаб, дўкон хазинасига нақд пулларни кирим қилади. Мазкур ҳолат юзасидан Фарғона вилояти прокуратураси томонидан А. Улуғовга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 189-моддаси 2-қисми «б» банди, 209-моддаси 2-қисми «а» банди билан жиноят иши қўзғатилди.

Ўз хизмат мансабини суиистеъмол қилаётганлар ҳам учраб турибди. Наманган шаҳар умумий овқатланиш жамоа корхонаси раҳбари Р. Раҳматов мансабини суиистеъмол қилиб, вилоятдаги «Сардоба» бозори ва «Ал-ибрат» хусусий фирмаси билан ноқонуний шартнома тузиб, жамоа корхонасига қарашли ошхона ва кафеларга улуш асосида берилиши лозим бўлган 2 миллион 355 минг сўмлик саккиз турдаги озиқ-овқат маҳсулотларини бериб юбориб, жамоа корхонаси манфаатларига жуда кўп миқдорда зарар етказган. Вилоят прокуратураси томонидан шу йилнинг 28 июнида Р. Раҳматовга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 205-моддаси 2-қисми «а» ва «в» бандлари билан жиноят иши қўзғатилди.

Аксарият савдо дўконларида ун, ўсимлик ёғи, макарон, шакар-маҳсулотлари пештахталарда хўжакўрсинга кўргазма учун борлиги, захирада мавжуд эмаслиги, ушбу маҳсулотларни аҳолига етказиб беришда савдо қоидаларининг бузилишига йўл қўйилмоқда.

Аҳолини асосий истеъмол маҳсулотлари билан таъминлашни тартибга солишга қаратилган қонунлар ижроси юзасидан жорий йилнинг ўтган даври мобайнида прокуратура идоралари томонидан ўтказилган назорат текширувлари натижасида ҳокимликлар ва савдо корхоналари раҳбарларига 366 та тақдимнома, 315 та амрнома киритилди. 766 та раҳбар ва мансабдор шахслар қонунбузилишига йўл қўймаслик хусусида огоҳлантирилган. 454 та ходим интизомий, 557 киши маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди.

Унутманг, кимки эл ризқига ҳаром чангалини солса, ундайлар жазо олиши муқаррар.

Ғуломжон ШУКУРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси Умумий назорат бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, адлия катта маслаҳатчиси.
Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
«Адолат»нинг махсус мухбири.

ОЧИҚ МУЛОҚОТ САМАРАСИ

Наманган вилоят прокуратураси ташаббуси билан ҳуқуқ тартибот органлари ҳамда деҳқон фермер хўжаликлари ўртасида шу йилнинг март ойида очиқ мулоқот ўтказилган эди.

Мулоқотда деҳқон-фермер хўжаликларининг фаолиятида тўпланиб қолган муаммолар, ер, техника, ёнилғи, ўғит олишдаги қийинчиликлар, кредит олишда бюрократик тўсиқлар мавжудлиги, ҳисоботлар топширишда кераксиз бўлган 10 дан ортиқ ҳужжатлар талаб этилаётгани ва шу каби муҳим масалалар кўпчиликнинг олдига кўндаланг қўйилган. Мана, орадан 4 ой ўтди. Мулоқотдан сўнг ўтган давр мобайнида қандай ўзгаришлар рўй берди?

Вилоятда жами 2418 та фермер хўжаликлари мавжуд. Улардан 1292 таси деҳқончиликка, 367 таси боғдорчилик ва узумчиликка, 320 таси чорвачиликка ихтисослашган. Деҳқон-фермерларнинг ихтиёрига 32 минг гектар ер майдони бериб қўйилган. 11 мингга яқин ишчи меҳнат қилмоқда.

Ўтказилган очиқ мулоқот ва кўрилган чора-тадбирлардан сўнг вилоятда деҳқон фермерларнинг фаолиятига доир долзарб муаммоларни ҳал этишда талайгина ишлар амалга оширилган. Жумладан, деҳқон фермер хўжаликлари ерга ишлов бериш техникаларидан қийналганликларини ҳисобга олиб вилоят ҳокимининг топшириғига асосан жамоа хўжаликларидан фойдаланилмай ётган 24 та техника имтиёзли равишда сотилди. Мингбулоқ, Учқўрғон, Чуст, Поп туманларида фермер хўжаликларига хизмат қилувчи муқобил машина трактор парклари ташкил этилиб, улардан кенг фойдаланилди. «Наманганагромашсервис» ҳиссадорлик бирлашмаси билан вилоятдаги 1593 та фермер хўжалиги ўртасида шартнома имзоланди. Бу ўтган йилнинг шу даврдагига нисбатан 934 та кўпдир. Қолаверса, «Наманган экстракт ёғ» ҳиссадорлик жамоа корхонаси томонидан чорвачиликка ихтисослашган фермер хўжаликларига жорий йилнинг иккинчи чораги учун 1300 тонна омухта ем ажратилиб, тарқатилди. Бундан ташқари 1648 та фермер хўжаликларига минерал ўғит олиш учун шартномалар тузилиб, уларга 6000 тоннадан зиёд азотли, 3000 тоннадан зиёд фосфорли, 500 тоннадан зиёд калийли ўғит етказиб берилди.

Шу билан бирга фермер хўжаликлари билан турли корхоналар ўртасида тузилган шартномаларга асосан олди-бердилар тўлиқ ҳисоб-китоб қилинди. Жумладан, Наманган вилоят пахтани қайта ишлаш ва пахта маҳсулотларини сотиш ҳудудий ҳиссадорлик бирлашмаси Наманган ҳудудидаги «Юнусхонполвон» фермер хўжалиги билан «Гулбоғ» пахта тозалаш корхонаси ўртасида пахта ташиш учун тузилган шартномани кўриб чиқиб, фермер хўжалигининг 2,2 миллион сўм ҳақи, Чуст пахта толаси акционерлик жамиятининг Чуст деҳқон-фермер хўжалиги уюшмасига қарашли фермер хўжаликларидан пахта қабул қилингандан сўнг биринчи ва иккинчи босқичда тўланиши лозим бўлган 4 миллиард сўмдан зиёд қарзи эгаларига ундириб берилди.

Вилоят «Пахтасаноатсотиш» бирлашмаси барча фермер, деҳқон, ширкат хўжаликлари билан бўлган муносабатларни яна бир бор кўриб чиқиб уларни қўллаб-қувватлаш, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда муносиб ҳиссасини қўшишлигини маълум қилди. Бир сўз билан айтганда фермерларнинг таъбирига кўра очиқ мулоқотнинг самараси катта бўлди. У хайрли ишларни амалга оширишга туртки бўлиш билан биргаликда вилоятда қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ижобий ўзгаришларга йўл очди.

Б. ХОЛМИРЗАЕВ,
Наманган вилоят прокуратураси умумий назорат бўлими бошлиғи,
Рустам Хафизхонов,
Журналист.

Замондошимиз

ЭЛ СЕВГАН НОЗИР

Иштихон туманидаги Оқтепа участкаси нозири Исматулло Раззоқов 1973 йилдан буён ўз хизмат вазифасини шараф билан адо этиб келяпти. У қарийб 19 йил туманда давлат автомобиль назоратининг нозири бўлиб ишлади. Ана шу йиллар мобайнида қанчадан-қанча автомобилларни кузатмади, дейсиз. Белгиланган постида хушёр туриб, туман йўлидан ўтаётган ҳар бир машинанинг тезлиги, шофёрнинг ичган-ичмаганлиги, транспорт воситаларининг ишга яроқсиз ва яроқлилигини жиддий кўздан кечирди. Йўл ҳаракати қоидаларига риоя этмаган, қоидани бузган ҳайдовчиларга нисбатан шафқатсизлик қилди. Эндигина рулга ўтириб, тезликни оширишга ҳаракат қилаётган ёшларга ўзининг қимматли фикр-мулоҳазаларини изҳор этди.

Исматуллонинг яна бир ажойиб хислатини иштихонликлар доимо тилга олиб юришади. У 1977 йил октябрь ойида меҳнат таътилига чиқиб, уйида бекор ўтириши ўзига эп кўрмади.

— Меҳнат таътилим ҳисобидан бир ой пахта йиғим-теримида иштирок этмоқчиман, — деди Исматулло ўша йилларда туман ички ишлар бўлимининг бошлиғи бўлиб турган Аллоберди Неъматовга.

— Бу эзгу ҳаракатингни нафақат жамоамиз, барча туман аҳли қўллаб-қувватлайди, — деди бошлиқ.

Исматулло ўша йили оила аъзоларини бағрига олиб, пахта даласига отланди. Ана шундай ғайрат-шижоати туфайли туман раҳбарияти томонидан унга енгил автомобиль берилди.

Ҳа, Исматулло Раззоқов эл-юрт ташвиши билан яшайдиган инсонлардан. У участка нозири сифатида қишлоқлардаги маҳаллаларда тез-тез бўлиб, одамлар ўртасида қонун ва қоидалар, болалар тарбиясида ота-оналар олдидаги вазифалар, тартибни сақлашда жамоатчилик ўрни ҳақида давра суҳбатлари олиб боради.

Исматулло Раззоқов оилада ҳам фидокор ва меҳрибон отадир. У Норбуви опа билан 26 йилдан буён ширин-шакар турмуш қуриб келяпти. 5 та фарзандига она-Ватанга, халқига нисбатан садоқат руҳида тарбия бермоқда. Катта ўғли Аҳмаджон ўзи сингари ички ишлар хизматчиси. Аъзамжон ҳам туман ички ишлар бўлимининг қўриқлаш бўлимида ишлайди. Қолган фарзандлари эса ўқув юрти ва мактабларда аъло баҳолар билан ўқишмоқда.

Исматулло кўплаб ёшларнинг устози ҳамдир. У ҳар гал бўш пайт топганда навқирон шогирдлари даврасида бўлиб хизматнинг масъулиятлилиги, касбнинг муқаддаслиги ҳақида қимматли маслаҳатлар бериб боради.

Хуллас, ўз хизмат касбини жон-дилдан севган Исматулло Раззоқовни иштихон туманида ҳамма ҳурмат-эҳтиром билан меҳрибон нозиримиз дейишади.

Фазлиддин РУСТАМОВ,
«Адолат» мухбири.

● *«Адолат»га жавоб берадилар*

«БОРМИСИЗ, БЕЧОРА БАЛИҚЛАР»

(«Адолат» газетаси 2000 йил 28 апрель, №16).

Мазкур сарлавҳа остида босилган танқидий мақолада Бўстонлиқ тумани ҳудудида, унга яқин жойларда балиқларга бўлган суст эътибор ва бунинг оқибатида келиб чиқаётган экологик муаммолар хусусида атрофлича фикр юритилган эди. Унга қуйидагича жавоб берилди.

Тошкент вилояти ҳокимлиги газетада босилган «Бормисиз, бечора балиқлар» сарлавҳали танқидий мақолага жавобан қуйидагиларни маълум қилади:

Мақолада келтирилган фикрлар вилоят ҳокимлиги мутахассислари томонидан жойларда атрофлича ўрганиб чиқилди.

Ўрганиш натижасида мақолада кўрсатилган ҳолатлар муаллифнинг ўтган йиллар кузатишларига кўра хотирасида сақланиб қолган фикрлар баён қилингани ҳамда табиатни муҳофаза қилиш ишларига ёрдам кўрсатиш мақсадида ёзилгани, шу билан бирга ҳақиқатда айрим камчиликлар, яъни, сув ҳавзаларида дам олувчиларнинг балиқ урчиш мавсумида қайиқларда юришлари, ноқонуний балиқ овлашгани каби салбий ҳолатлар содир этилаётгани аниқланди.

Тумандаги хонбалиқ етиштирувчи «Хонбалиқ» ширкат уюшмаси томонидан Чорвоқ сув омборига 1998 йилда 2 тонна, яъни, 25 минг дона, 2000 йилда 1 тонна, яъни 10 минг дона ёш балиқчалар етиштирилиб, ўстиришга қўйиб юборилган.

Ҳозирги кунда Чирчиқ дарёси ва Чорвоқ сув омбори ўзанлари вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ходимлари томонидан қаттиқ назорат қилинмоқда.

Муаллифнинг табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги кузатишларидан унумли фойдаланиш мақсадида жамоатчи нозир бўлиб фаолият кўрсатиш ҳақидаги илтимоси қондирилди.

Р. ХОЛМАТОВ,
Тошкент вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари.

«ШАЙТОНГА ҚЎЛ БЕРИБ, ВИЖДОННИ СОТИБ»

(«Адолат» газетаси, 2000 йил 7 июль, № 24).

«Самарқанднефтмаҳсулот»га қарашли шаҳобчаларда йўл қўйилаётган камчилик ва нуқсонлар аёвсиз фош этилган мазкур мақолага шундай жавоблар олинди:

«Адолат» рўзномасида эълон қилинган «Шайтонга қўл бериб, виждонни сотиб» сарлавҳали мақола «Самарқанднефтмаҳсулот» корхонасининг кенгайтирилган йиғилишида барча нефт базалари директорлари иштирокида кўриб чиқилди.

Йўл қўйилган камчиликлар учун Зирабулоқ нефт базасининг 6-»А» АЁҚШи катта оператори Н. Қурбонов, навбатчи операторлари А. Хўжанов ва Б. Раҳмоновлар вазифасидан озод этилди.

«Жамсервис», «Мадина», «Садоқат-КА» хусусий фирмаларига вилоят ҳокимлигининг хўжалик юритувчи субъектларга нефт маҳсулотлари сотиш ҳуқуқини берувчи ишчи гуруҳининг қарорига асосан нефт маҳсулотларини сотиш ҳуқуқи маълум муддатга тўхтатилган.

Бундан ташқари «Жамсервис» кўп тармоқли фирмасининг оператори Ф. Салоҳиддинов, «Рустам-Д» хусусий фирмасининг опетаори Ш. Собировлар эгаллаб турган вазифаларидан озод этилган ҳамда камчиликка йўл қўйган бошқа ходимларга нисбатан тегишли жазо чоралари кўрилган.

Х. НУРУЛЛАЕВ,
«Самарқанднефтмаҳсулот» корхонаси директори.

* * *

«Адолат» газетасида берилган «Шайтонга қўл бериб, виждонни сотиб» сарлавҳали танқидий мақола «Ўзнефтмаҳсулот» акциядорлик компанияси тасарруфидаги «Самарқанднефтмаҳсулот» корхонасининг кенгайтирилган директорлар йиғилишида кўриб чиқилди.

Мақолада қайд этилган камчиликларга йўл қўйгани учун «Жамсервис» хусусий корхонасига қарашли 53-сонли АЁҚШ оператори Х. Очиловга хусусий корхонанинг шу йил 24 майдаги 5-сонли буйруғи билан жарима солинган. М. Хамидовга хайфсан эълон қилинган. 28-сонли АЁҚШ оператори Ф. Салоҳиддинов 15 майдаги 6-сонли буйруққа асосан эгаллаб турган лавозимидан бўшатилган ва И. Раҳимовга хайфсан эълон қилинган.

«Садоқат-КА» хусусий корхонасига қарашли 35-сонли контейнерли АЁҚШ бош оператори Ҳ. Усмонов ва навбатчи оператор М. Мусурмоновларга корхонанинг 23 майдаги 9-сонли буйруғи билан хайфсан эълон қилинган.

Самарқанд вилоят ҳокимининг хўжалик юритувчи субъектларга нефт маҳсулотлари сотиш ҳуқуқини берувчи ишчи гуруҳининг 2000 йил 26 июнда бўлиб ўтган йиғилиши қарорига асосан мақолада кўрсатилган камчиликларга йўл қўйгани учун «Мадина», «Садоқат-КА» хусусий корхоналари бир ой муддатга, «Жамсервис» хусусий корхонаси эса икки ой муддатга лицензиядан фойдаланиш ҳуқуқидан маҳрум қилинди.

«Самарқанднефтмаҳсулот» корхонасига қарашли Зирабулоқ нефт базасининг 2000 йил 29 майдаги 36-сонли буйруғи билан «6-а» сонли АЁҚШ катта оператори Н. Қурбонов, навбатчи операторлар А. Хўжанов, Б. Раҳмоновлар вазифаларидан четлаштирилган. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан тергов ишлари олиб борилмоқда.

«Ўзбекнефтмаҳсулот» АК томонидан тасарруфдаги барча «Нефтмаҳсулот» корхоналарига қарашли АЁҚШларда мақолада қайд этилган камчиликларнинг қайтарилмаслиги чораларини кўриш, улар устидан мунтазам назорат ишларини олиб бориш топшириқлари берилди ва бу масала доимий назоратга олинди.

Н. РАМАЗОНОВ,
«Ўзнефтмаҳсулот» акциядорлик компанияси бош директорининг биринчи ўринбосари.

● *Мавзуга қайтиб*

МАҚОЛА БОСИЛДИ, АММО...

Газетамизнинг шу йил 21 апрель сонида «Ўғри жазосини олди, бироқ уни ҳимоя қилган-чи?» сарлавҳали мақола босилган эди. Унда Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани Ички ишлар бўлими Жиноят-қидирув бўлими катта тезкор вакили, милиция майори Шаҳобиддин Ғафуровнинг фаолиятига нисбатан айрим эътирозлар билдирилганди.

Мазкур мақолада келтирилган далилларни текшириб, чора кўриш учун тегишли идораларга юборган эдик. Мутасадди идоралардан олинган жавобларга кўра мақолада келтирилган далиллар қисман тасдиқланган, жамоатчи мухбиримиз айрим жузъий хатоларга йўл қўйганлиги, хусусан, мазкур масалада милиция майори Шаҳобиддин Ғафуровнинг беайб эканлиги эътироф этилган.

Бинобарин, матбуот саҳифаси фикрлар ва мулоҳазалар тўқнашадиган нуқта. Журналист суриштирувидан, мақолага келган жавоблар ва талай хатлардан, талаб қилинган ҳужжатлар, таҳлилидан сўнг таҳририятнинг махсус гуруҳи мазкур ишни қайта ўрганиб чиқди. Милиция майори Шаҳобиддин Ғафуровнинг беайблигига қўшилди.

БИР ҲОВУЧ ОЛТИН...

• Тўғри ва ҳақ йўлдан юрган кишининг юриши арслон юришидан кўра ҳам маҳобатлироқ (хайбатлироқ)дир.

ЗАМАХШАРИЙ.

• Мардлик билак кучида ва шамшир ўйнатиш санъатида эмас, мардлик ўзни тута билишда ва адолатли бўлишдадир.

САЪДИЙ.

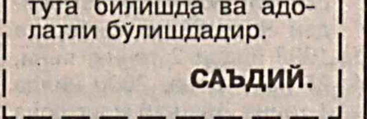

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2000 йил 25 июлдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва божхона ҳисоботларини юритиш, шунингдек, божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

Бунда 1 АҚШ доллари 276 сўм 35 тийин қилиб белгиланди.

Бахтиёр болалик...

● Спорт

ЎЗБЕК КУРАШИНИНГ СЕҲРИ ОҒУШИДА

XXI аср спорти номини олган курашимиз бўйича иккинчи жаҳон чемпионатига илк бор гўзал Анталия шаҳри мезбонлик қилди. Чемпионат ғолибига етган бўлса-да, нақадар юртимиз, балки жаҳон узра унинг шукуҳига мафтун қалблар ларзага келаётир. Айни кунларда Халқаро Кураш Ассоциациясига хорижлик кураш федерацияларининг ана шундай тилаклари битилган мактублар ҳисобсиз оқиб келяпти.

Жумладан, Япония Кураш Федерацияси бош котиби Хидео Камага ўз эҳтиросини қуйидагича изҳор этади: «Чемпионатнинг илк марта Ўзбекистондан бошқа давлатда ўтказилгани оламшумул воқеа бўлди. Бу воқеа рўёбга чиқишига кўп меҳнат қилинганига аминман. Фурсатдан фойдаланиб, мусобақа, полвонлар ва расмийлар учун хизмат қилган чемпионат ташкилотчиларига чуқур миннатдорчилик билдираман. Халқаро Кураш Ассоциацияси билан 1998 йилдан буён ҳамкорлик алоқадалигимизни фахр билан эътироф этган ҳолда, ўзбек кураши ҳам дзюдо каби спортнинг олимпиада турига айланиб, тез орада Олимпиада ўйинлари сафидан муносиб жой олган кезларида қувончимизга шерик бўлиш мен учун шарафли-

дир».

Шунингдек, мактубда дунё халқлари ва шу қатори япон халқига ҳам кураш олами сеҳрига яқиндан таништиришга [illegible] мақсадида ўзбек курашини интернетдаги манзилини киритиш маълум қилинган. [illegible]

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов [illegible]

«Туркистон-пресс».

МАҲАЛЛА ОСОЙИШТАЛИГИНИ ТАЪМИНЛАБ

Қўрғонтепа тумани марказидаги Т. Содиқов номли маҳалла посбонлари гуруҳининг сардори Одилжон Маматқулов диний экстремистик руҳдаги варақаларни тарқатиб юрган [illegible]

Ҳозирги кунда вилоят бўйича 864 маҳалла фуқаролар йиғини фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг ҳар бири қошида 5-10 кишидан иборат маҳалла посбонлари гуруҳлари ташкил этилган бўлиб, уларнинг умумий сони 4320 нафардан ташкил этмоқда. [illegible]

Маҳалла посбонлари фуқаролар [illegible] милиция участка нозирлари билан ҳамкорликда [illegible]

БЕМИННАТ ХИЗМАТ

Мустақиллик шарофати билан ҳаётимизда ўзгаришлар содир бўлди. Бирор бир соҳа йўқки, бугун жаҳонга юз тутаётган мамлакатимизда муваффақиятларга эришилмаган бўлса. Бундай ютуқлар қаторида савдо соҳасида ҳам сезиларли ўзгаришлар кузатилмоқда. Наманган вилояти Навбаҳор тумани «Вешрабод» матбуот жамияти раиси Абдусалом Бердиев бу борадаги ишлар тўғрисида «Туркистон-пресс» мухбирига қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Туманда бугун 49 мингдан зиёдроқ аҳоли яшайди. Уларнинг яшаш шароит ва талаб эҳтиёжларини тўлароқ қондириш мақсадида биз савдо ходимлари ҳам астойдил меҳнат қиляпмиз.

Ўтган 6 ой давомида 907 тонна ун, 29,5 тонна шакар, 18 тонна совун, 7 тонна ўсимлик мойи, 4 тонна макарон етказиб, белгиланган 63 миллион сўм ўрнига 68 миллион 288 минг сўмлик савдо хизмати кўрсатилди. Бу кўрсаткич жон бошига 1578 сўмни ташкил этади.

Шунингдек, туманда ҳозиргача 33,2 тонна нон ишлаб чиқарилиб, бу борада 2 миллион 935 минг сўм савдо хизмати кўрсатилди. Албатта савдода, ҳамиша ютуқларга эришилиб бўлмаганидек камчиликлар учраши, муаммолар туғилиши табиий. Биз савдо ходимлари халққа беминнат хизмат кўрсатиб, улар кўнглидан жой топишга астойдил киришганмиз. Бу бизнинг қалб шиоримизга айланган.

Турмуш чорраҳаларида

СЎНГГИ ПУШАЙМОН

[illegible]

...мовчиликлардан безор бўлганман. Шунинг учун ҳам ўз фарзандларимни ҳеч бир камчиликларсиз улғайтиришга интилдим. Бироқ, ўз онам қадри хусусида бирор марта ҳам ўйламабман.

Ношуд бир ўғилни минг бир тўлғоқ азобида бу ёруғ оламга келтирган, кейинчалик ҳам у туфайли кўпдан-кўп азиятлар чеккан, сочларига эрта оқлар тушган онанинг кейинроқ эса хасталаниб узун-кун кўча пойлаб ётувига ҳам аслида ўзим сабабчи эмасми?

[illegible] бўлмай ҳаракатга тушардилар. Бизларни ҳам шунга ундардилар. Афсуски, бугун ҳам оппоқ тонг онамсиз барвақт ёришди. Оламни сахий нурларидан баҳраманд айлади. Надоматга тўла ушбу мисраларни дилдан ўтказар эканман, мендайин оқибатсиз, бемеҳр ўғилнинг қалб кечинмалари, дил изтироблари шоядки, бошқаларга наф берса, йўлдан адашганларга сабоқ бўлса!

Ёзиб олувчи: Б. ҚЎШМОНОВ.

1993 йил 11 мартдаги 264-қарорга мувофиқ Юнусобод тумани ҳокимияти томонидан Лариса Александровна Акимова номига Юнусобод тумани 15-мавзе 16-уй 40-квартира учун берилган №10-25162 рақамли далолатнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Жиноят ва жазо

Пойтахтнинг «Олой» бозори олувчилару харидорлар билан лиқ тўла. Тиллафурушлар маскан қилиб олган жой эса бундан-да гавжум. Ана бўйнига қалин олтин занжир, қулоғига бриллиант кўзли зирак таққан аёл ғурур билан кириб келди-да, кимнидир қидира бошлади. Шу пайт унга (афтидан оломон ичидан излаётган кишилари бўлса керак) икки аёл рўбарў келди. Улар ўзларича нималарнидир гаплашишди-да, кейин қора рангли «Нексия» русумли автомашинага ўтириб кўздан ғойиб бўлишди.

Бу уч аёлнинг биринчиси бозорнинг энг бойвачча, «фаол» тиллафурушларидан бири – кўпинча каттагина сумкада пул ва олтин тақинчоқлар олиб юрадиган Дилмира Муллабоева, қолган иккиси ҳам шу ерда «тирикчилик» қилувчилардан бўлиб, улар Адолат Қамбарова ва Мавжуда Ориповалар эди. Адолат билан Мавжуда бундан бир неча кун бурун бозордан жой талашиб, Дилмира билан анчагина жанжаллашишган. Ўшанда Дилмира:

– Сизлар бу ерда савдо билан шуғулланмайсизлар, – деб дўқ урган. Унга жавобан Адолат:

– Мен сени пул-мулингга қўшиб изингни қуритаман, менинг милицияда яқин танишларим бор, уларга айтиб йўқ қилдирвораман, – деб жавоб берган. Шу билан жанжал босилгандек бўлган эди. Лекин шунга қарамай ҳар уччовлари ҳам бозорда «тирикчилик»ларини давом эттираверди. Орадан икки ҳафтача ўтгач эса улар юқорида таъкидлаганимиз қора, «Нексия»га ўтириб, номаълум томонга кетишди. Эртасидан Адолат билан Мавжуда яна боягидек фаолиятини давом эттираверди. Лекин Дилмирадан дарак бўлмади. Кейинроқ эса унинг бедарак йўқолгани ҳақида хабар тарқалди...

Табиийки, бедарак йўқолган Дилмира Маллабоеванинг қариндошлари берган аризага кўра уни милиция ходимлари излай бошлашди. Гумондорлар ичида ўша куни у билан бозордан қора рангли «Нексия»га ўтириб кетган Адолат ва Мавжудаларга алоҳида эътибор берилиб, сўроқ қилинди. Лекин улар сир бой беришмади. Қотилликда айблаш учун эса асос, далил йўқ эди.

Кунларнинг бирида Лола исмли аёл Мавжудадан 650 АҚШ долларга бриллиант кўзли зирак сотиб оладию шу билан калаванинг учи чиқиб қолади. Негаки бу зирак чиндан ҳам Дилмиранинг қулоғида юрарди. Уни опаси тилла дўкондан сотиб олиб берганди. Шу боисдан ҳам бу зиракни «бедарак йўқолган» аёлнинг оила аъзолари яққол танишди. Хўш, бу зирак Мавжуданинг қўлига қандай тушиб қолди?..

Жой талашиб бўлган жанжалдан кейин Адолат билан Мавжуда шундай ёндики, қўяверасиз. Икковлон ўзаро маслаҳатлашиб бу бозор «хўжайини»нинг топган тутганини ўмариб, ўзини ўлдиришга қарор қилишди. Кейинчалик мазкур режаларига Доно Пирматовани ва унинг турмуш ўртоғи Жўра Раҳматовни ҳам жалб этишди. Ҳаммалари бир бўлиб бу қабиҳ режа учун қулай макону, қулай фурсат излашди. Ўз яшаш жойлари бўла туриб, уй-жойга эҳтиёж сезишмасада Юнусобод тумани 6-мавзедаги 14-уйнинг 11-хонадонини ижарага олишди. Бундан мақсад – Дилмирани алдаб шу хонадонга олиб келиб, ўлдириш ва ими-жимида жасадини яшириш эди. Шунинг учун ҳам хонадонни фақат уч ойгагина сўрашди. Адолат ҳам, Мавжуда ҳам бу ерда мунтазам яшашмас, ҳар замон, ҳар замонда келиб туришарди, холос. Жиноий гуруҳ аъзолари разил мақсадларига эришиш учун Дилмиранинг атрофида гирдикапалак бўлишар, гўё бўлиб ўтган жанжални бутунлай унутгандек эдилар. Дилмира эса уларнинг бу тулкиёна қилмишларини тушунмас, уларга ишонарди. Кунларнинг бирида у ўзи учун мебель сотиб олажагини айтди. Шунда Адолат унга муғомбирона тилёғламалик қилди:

– Агар чиндан ҳам тузукроқ мебель олиш ниятингиз бўлса, уни биз топиб берамиз.

– Зўриданми?

– Зўри ҳам гапми! «Супер»идан бор.

– Унда қачон ва қаердан оламан?

– Сиз эртага пулларни каттакон сумкага жойлаб шу ерга келаверинг, у ёғини ўзимиз қотирамиз.

– Бордию пулим етмай қолса, тилла тақинчоқларни ҳам олаверишармикан!

– Олаверади! Нега олмас экан? Пул бу қоғоз, тилла ўлмас буюм. Шундай экан, пул ўрнига тилла ҳам олаверади.

Дилмира рози бўлиб эртасига мебель олишга тайёр ҳолда бозорга келди. Харидор рози бўлгач «сотувчи»лар тўппа-тўғри Юнусободдаги ижарага олган хонадонларига олиб боришади-да, мебель сотувчи сифатида таништириш учун учинчи шериклари Доно Пирматовани телефон орқали чақиришди.

– Тез таксига ўтириб етиб кел, «харидор» шу ерда. Сени кутиб турибмиз!

– Таксига тўлайдиган пулим йўқ-ку!

– Келавер, пулини биз тўлаб юборамиз.

– Унда кутинглар!

Ҳаш-паш дегунча Доно ҳам етиб келди. Мавжуда «харидор»га эшиттириб туриб ундан:

– Мебель билан машина кўчада турибдими, – деб сўради.

– Ҳа, кўчада турибди, – деб жавоб қайтарди Доно. «Харидор» бу гапни эшитгач, «хайрият ишим осонгина битадиган бўлди», деб хотиржам тортди.

Ҳийлалари «удачний» чиққанидан оғизлари қулоқларига етган икковлон Донони четга чақириб:

— Ҳозироқ кириб: – Дилмирани орқасидан итариб юбор, – дейишди.

Доно уларнинг топшириғини бажарди. Дилмиранинг орқасига ўтиб, зарб билан итариб юборди. Кутилмаган зарбага дош беролмаган жабрланувчи гандираклаб ерга йиқилди. Бу қулай фурсатдан фойдаланган Адолат билан Мавжуда ҳам унга ташланишди. Кўзига қон тўлган Мавжуда қўлидаги бутилка билан креслода типирчилаб турган Дилмиранинг бошига чунонам қаттиқ урди-ки, шиша чилчил бўлиб синиб кетди. Жабрланувчининг бошидан эса фаввора бўлиб қон отила бошлади. Боядан бери типирчилаб, золимлар қўлидан қутулишга ҳаракат қилиб турган Дилмира ерга шилқ этиб тушди-ю, жон таслим қилди. Адолат Донога қараб:

– Бунинг ва бир шеригининг биздан 7000 АҚШ доллари қарзи ҳам бор эди. Шериги қочиб юрганди. Қарзини тўламасликнинг оқибати мана шунақа бўлади. Бундан баттар бўлсин, деди.

Учовлон жанжал оқибатида тўзғиб кетган уйни тозалаб, саранжом-саришта қилишди. Кейин мурдани жавон ичига тиқиб, қон оққан бошига салафан халтача кийдириб қўйишди.

– Хўш, энди бу сабил қолгурни қандай йўқотамиз, – деди Адолат шерикларига қараб.

Учовлон маслаҳатлашиб Донbackning эри Жўра Раҳматовга бор гапни айтиб, уни «ҳашар»га чақиришга келишишди. Қотиллар Жўранинг уйига бориб, ундан ёрдам сўрашди. У рози бўлгач, «Тико» машинасида мурда жойлашган хонадонга келди. Жўра жавонни очган эди жасад полга қулаб тушди...

Тўрттовлон маслаҳатлашиб мурдани олиб кетиш учун қоп зарур, деган қарорга келишди ва уни топиб келишди. Улар мурданинг қулоқлари ва қўлларидаги ҳамма тақинчоқларини ечиб олгач, уни қопга тиқиб, оғзини бойлаб, яна шкафга тиқишди. Кейин «оғзидан гулламайдиган» ҳайдовчи излашга тушишди. Дастлаб «Петушок» чорраҳаси яқинида яшовчи Феруза исмли дугоналарининг уйига бориб, унинг эрини пойлашди. Аммо у келавермагач кўчадан машина тутиб қўя қолишга қарор қилишди. Уларга «ГАЗ-24» русумли машина рўбарў келди.

– Аввал Юнусободга, кейин у ердан Шифокорлар шаҳарчасига олиб бориб қўясиз. Хизмат ҳақингизга 500 сўм берамиз!

Ҳайдовчи рози бўлди. Машина Юнусободдаги «мол» олинадиган хонадон йўлагига келиб тўхтаб турди. Мавжуда билан Адолат ичкарига кириб биттадан кўрпача олиб тушиб машина юкхонасига жойлашди. Кейин Жўра қопни елкасида кўтариб тушди. Бу пайтда Адолат ҳайдовчи сезиб қолмасин дея, уни гапга солиб чалғитиб турди. Йўловчилар «юк»ларини ортиб бўлгач, олдиндан белгиланган режаларига кўра улар Мавжуданинг қиз ҳовлисига қараб юришди. Ҳайдовчидан шубҳаланганлари учун йўлни атайлаб чўзиб, тор кўчалардан айланиб-айланиб ўтишди. Белгиланган ҳовлига унчалик яқин бормай машинани тўхтатиб, «юк»ни олишди-да ҳайдовчининг хизмат ҳақини бериб кузатишди.

Эшикни хонадон соҳибининг келини очди.

– Келинглар, меҳмонлар, келинглар, қани ичкарига марҳамат!

– Мана бу қопда бировнинг Россияга олиб кетадиган юки бор. Шу ерда тура турсин, – деди Мавжуда.

Келин рози бўлиб, меҳмонларга жой ҳозирлагани ичкарига кириб кетганида тўрттовлон қопни кўтариб, ҳожатхона ёнидаги ўтинхонага олиб кириб қўйишди. Орадан бироз вақт ўтгач Мавжуда Дилмиранинг сумкаси, этиги ва бўйнию қўлларидан ечиб олинган тақинчоқлару, мебелга аталган пуллар (2.528.808 сўмлик) Юнусободдаги хонадонда қолиб кетганлигини айтиб қолди. Адолат билан Жўра бориб уни олиб келди. Улар ётиш учун қўзғалганларида келиннинг юмуш билан кўчага чиқиб кетганини сезиб қолишди. Лекин Мавжуданинг укаси Мурод ва шу ерда ижарада турувчи икки талаба қиз уйда эди. Мавжуда:

АНЖИР ОСТИГА КЎМИЛГАН МУРДА

ёки тиллафуруш аёлларнинг талончилик мақсадида бир инсонни ваҳшиёна ўлдиргани хусусида

– У-бу харид қилиб келинглар, – дея Мурод билан бир қизни бозорга жўнатиб юборди. Иккинчи қизни эса Донога қўшиб, ёғ олиб келишга юборди. Шундай қилиб хонадонда мезбонлардан ҳеч ким қолмади. Фурсатдан фойдаланган қотиллар мурдани ҳовлидаги анжирнинг остига кўмиб ташлашдида, гўё ҳеч нарса бўлмагандек ўтираве, ишди.

Ҳурматли ўқувчи бу даҳшатли воқеаларга ҳар қандай кишининг ҳам ишониши қийин. Негаки ўзбек аёллари мол-дунё, олтин тақинчоқларни деб ипакдек майин, назокатли қўлларини қонга ботиришлари тасаввур кўзгусига заррача бўлса-да сиғмайди-да! Лекин, минг афсуски, бу ҳақиқат!

Энди қотилларнинг кимлигию, уларнинг қиёфалари хусусида тўхталайлик.

Мавжуда Орипова бор-йўғи 27 ёшда бўлиб, икки нафар вояга етмаган фарзанднинг онаси эди. У турмуш ўртоғи билан бирга яшамас, ҳеч қаерда ишламай товламачилигу, тилла тақинчоқлар олиб сотиш билан шуғулланарди. Ўзининг ҳийлаю-найрангларини ишга солиб, одамларнинг ишончини қозонар, кейин унинг ёнида борини «маҳорат» билан шилиб олишга ғоят уста эди. Эрининг уйига ҳам одамлар тез-тез телефон қилиб, олган қарзини қисташарди. Бундан ғазаби жўш урган эри У. Орипов Мавжудага телефон орқали бир неча бор «олган қарзларингни тўлаб қўй, одамлар бизни ҳадеб безовта қилавермасин» деб койиди. Бироқ начора! Мавжуда билганидан қолмасди. Унга айниқса «Шайхонтоҳур туман ИИБнинг жамоатчи ёрдамчиси» деган сохта гувоҳномаси тез-тез асқотиб турарди.

Хуллас, Мавжуда Орипова гоҳ алдаб, гоҳ ёнидаги сохта милиция гувоҳномаси билан қўрқитиб, кишиларни чув тушираверарди. Келинг, бу фикрларимиз қуруқ гап бўлиб қолмаслиги учун далиллар келтирайлик.

Товламачи Орипова «Чорсу» бозоридан ўтиб кетаётиб тўн сотиб ўтирган М. Комиловани кўриб қолади. Қараса тўнфурушнинг бозори чаққон. Демак, бунда пул бор. Шундай экан, бир боплаб «чўталим»ни олиб кетмасам кўнглим жойига тушмайди» деб ўйлаган Мавжуда унга яқин бориб:

– Опажон, жон опа, менга иккита тўн ниҳоятда зарур бўлиб қолувди.

– Жуда яхшида, шундай бўлса, марҳамат хоҳлаганингизни танлаб харид қилаверинг.

– Шундайликка шундайку-я, лекин ҳозир пулим йўқ-да!

– Унда пул топганингизда, оларсиз.

– Нима, сиз мендек одамга ишонмаяпсизми? Тўнни бераверинг, пулини эртага ташлаб кетаман.

– Йўқ, оповси, бунақаси кетмайди. Аввал пул, кейин тўн...

Мавжуда қараса, тўнфуруш у ўйлагандек лақма эмас. Бунақа алдовларга кўнавермайдиганлар хилидан экан. Лекин шунда ҳам умидини узмай, тулкиёна кўз ёши қилди. (бунақаларга пул учун кўз ёш тўкиш ҳеч гап эмас) Ялинди, ёлворди.

– Унда, – деди Комилова, – бир ҳужжат-пужжатингизни гаровга қолдириб кетинг.

Мавжуда рози бўлиб опасининг паспортини қолдирди. Лекин шу билан қорасини ҳам кўрсатмади. Комилова ўша паспорт бўйича уни излаб топди. Лекин пулни ололмади. Воқеадан Мавжуданинг опаси хабардор бўлиб қолгачгина Мавжуда ўз ҳамтовоғи Адолат билан бозорга келиб қарзининг бир қисмини тўлади-да, паспортни олиб, ўрнига «гувоҳнома»сини қолдириб яна сувга тушган тошдек ғойиб бўлди-кетди.

Тўнчи уни тағин қидириб бориб, Мавлуда Нуриддиновага дуч келиб қолади. Шунда Нуриддинова унга бутун дардини тўкиб солди.

– Э, дугонажон, хўп одамига алданибсиз. Мавжуда худди сизга ўхшаб мени ҳам чув туширган. У уйимга келиб 126 минг сўмлик аёлларнинг чарм куртқаси, 91 минг сўмлик эркаклар плашчини «эримга кўрсатиб келаман. Агар унга маъқул бўлса сотиб оламан», деганича кетворди. Орадан икки ой ўтгач яна мени авраб, 140 минг сўмлик аёллар чарм плашчи, 91 минг сўмли аёллар плашчи, битта 140 минг сўмлик эркаклар плашчини олиб кетганича қочиб юраверди. Бир куни уни тутиб ҳиқилдоғидан бўғгандим у «уйимни ўғри олиб кетди. Агар иложингиз бўлса яна мол беринг. Туркманистонда танишларим кўп. Ўша жойга бориб сотиб фойдаси ҳисобига қарзимни узаман» деб туриб олди. Мен унга ишониб тағин алдандим. Яъни, умумий нархи 980 минг сўмлик тилла тақинчоқларимни бериб юбордим. Кейин билсам Мавжуда кишиларни шунақа йўл билан алдаб юрадиган фирибгар экан...

Ориповани нг ҳамтовоғи Адолат Қамбарова ҳам уч нафар фарзанди бўлишига қарамай эридан ажрашган. Ҳеч қаерда ишламайдиган тиллафуруш. Касби бировларни алдаб, тақинчоқларини арзонга олиб, қимматига пуллаш.

Доно Пирматова эса Мавжуданинг энг яқин сирдошларидан бири бўлиб, унинг товламачилик билан қўлга киритган молларини уйида сақларди. Кунларнинг бирида у «омонат» молларини сирли равишда ўғирлатиб қўйиб, шу ҳисобдан ундан 2000 АҚШ доллари қарздор бўлиб қолганди. Кейин эса назаримизда шу қарздан қутулиш учун Дилмирани ўлдириб, мулкини талашдек жиноий ишга ёри Жўра Раҳматов билан бирга ихтиёрий қўшилади.

Тергов ва суд жараёнида уюшган жиноий гуруҳнинг барча қилмишлари икир-чикирларигача фош этилди. Суд товламачи, талончи қотилларнинг ҳаммаларига қонуний жазо тайинлади. Адолат Қамбарова ва Мавжуда Ориповалар 19 йилданга, Доно Пирматова 18 йилга, Жўра Расулов эса 17 йилга озодликдан маҳрум этилдилар. Мол-мулклари ҳам давлат фойдасига мусодара этилган бу жиноятчилар энди мазкур жазоларни қаттиқ режимдаги колонияда ўтайдилар.

Суд ўз ҳукмида жабрланувчиларнинг жиноятчиларга бўлган мулкий даъволарини ҳам қондирди. Жабрланувчи М. Нуриддиновага судланувчи М. Ориповдан 1.358 минг сўм, М. Пахриддиновга, А. Қамбарова, М. Орипова, Д. Нурматов ва Ж. Расуловлардан умумий тартибда 2.528.808 сўм ундириб бериладиган бўлинди.

Шундай қилиб, икки тиллафуруш қаллоб ва бир талончи эр-хотиннинг жиноий ҳаракатларига нуқта қўйилиб, қилмишларга муносиб баҳо беришдек масъулиятли ишга нуқта қўйилди. Аммо бу унсурларни, айниқса аёлларни мазкур тубан кирдикорлари учун азият чекканларгина эмас, эшитганлар ҳам узоқ вақтгача уларни қарғаб юрадиган бўлишди. Зеро аёл боши билан мол-дунё деб шу қадар ваҳшиёна қотилликка қўл урган бу аёлларнинг (эсиз аёл деган ном) қилмиши фақат нафрат ва ғазабга, қаттиқ дуоибадга муносибдир.

Олег МАРМУР,
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси жиноятларни тергов қилиш бўлимининг прокурори.
Мурод КАЛОНХОН,
«Адолат» нинг махсус мухбири.

АДОЛАТ

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Улуғбек ДОНИЁРОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Акмал ҚОСИМОВ, Тўхтамурод ЖЎРАЕВ, Рустам АҲМАДАЛИЕВ, Акбархўжа РАҲИМОВ, Каримжон РИХСИЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Мурод КАЛОНХОНОВ, Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ.

Мулоқот учун телефонлар: Қабулхона — 133-41-89. Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-55-64. Эълонлар бўлими: 136-55-96.

Навбатчи — Илхом СИДДИҚОВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 140. Буюртма Г— 637, ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Газета IBM компьютерида терилди.

Мақолада келтирилган факт ва рақамлар учун фақат муаллифлар жавоб берадилар. Қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти—20.00. Босишга топширилди 20.00.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси-32.